

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 20. I aastakäik

1. detsembril 1926

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:		Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas	Emk. 250.—	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . . . . Emk. 4000.—
Poolaastas	„ 150.—	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 „ . . . . . 2200.—
Välismaale	„ 500.—	Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval,	1/4 „ . . . . . 1200.—
Poolaastas	„ 300.—	kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppe

SISU: Vabakaubanduse poole. Uus kohtukorraldus ja riigi- ning kogukondlikud maksud. Kaupmees- ja töösturkonna õigused ja kohused omavalitsuste suhtes. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Stetiini vabasadamaga uue jahutushoone tähtsus Saksamaa kergestrikkinevate põllumajandussaaduste sisseveos. Naiste tööalade näitus 27. sept. — 2. okt. Astor hotellis New-Yorgis. Ameerika Ühendatud Riikide rikkus. Eesti õunad ja kartulid Soome turul. Teateid Eesti majanduse alal, Teiste riikide ma anduslik elu-olu. Lühemaid teateid välismaalt. Karjasaaduste hinnad Londonis. Laevade liikumine Tallinna ja Pärnu sadamas. Arlettevõtete koosolekuid. Ünsi seadusi ja määrusi. Turuhinnad. Börsikursid.

Vabakaubanduse poole.

K. R. Pusta.

Möödunud 20. oktoober sai kahekordselt vabakaubanduse ja majandusliku ühinemise meeleavalduse päevaks. Avaldati 181 Euroopa ja Ameerika pankiiri „manifest“ Londonis ja Rahvusvahelise Kaubanduskoja Nõukogu kiri Pariisis. Esimest dokumenti kuulutati mitu päeva ette ja mõned Euroopa lehed kirjutasid, maailma rahanduse juhtide üleskutse osutuvat tähtsaimaks dokumendiks peale Versailles'i rahulepingu. See liialdus oli muidugi halb ja võib teravat, vahel koguni vihast arvustust, mis manifest välja kutsus, osalt seletada pettumusega, mis pidi järgnema liig vaimustatud ettekuulutusele. Manifesti ei saa tõepoolest kuidagi võrrelda Versailles'i lepinguga, sel lihtsal põhjusel, et üks määrab riikide ja rahvaste vastastikku kohustusi uues ilmakorras, teine väljendab vaid eraisikute, kaigi väga kompetentsete ja mõjukate, soovivavalidusi rahvusvaheliste majanduslike raskuste kõrvaldamiseks. Pealegi konstateerib Londoni dokument vaid üldiselt tuntud asjaolusid ja pahesid, ilma et ta palju peatuks abinõudele nende kõrvaldamiseks. Manifesti algul ütlevad allakirjutajad, nemad tahtnud kui tegelikud ärimehed pöörata üldist tähelepanu mõnele ähvardavatele asjaoludele, mis nende arvates takistavad üldist arengut. Nendest takistavatest asja-

oludest on kõigepealt kõrged tollitariifid, keelumäärused ja litsentside süsteem, mis ei lase maailma kaubandust peale sõda loomulikult areneda. Suured poliitilised üksused on Euroopa sõjas kokku varisenud, endiste suurte maa-alade asemel, kus elanikud enne vabalt oma saadusi võisid vahetada, on loodud hulk uusi riigi- ja tollipiire. Endised kaubaturud on kadunud ja riikide sisemuses valitseb raasside vihavaen üksteise vastu. Seisukord olevat sarnane sellele, kui üks suurriikide föderatsioon äkki lagunekse ja iga liidu osa hakkaks üksteise võidu töösse kaubanduse halvamiseks, selle asemel, et seda toetada ja ergutada. Kaitsetollid ja litsentsid olevat seda teinud, et ühel riigil puuduvad nüüd kõigetarvilikumad odavad toiduained, teisel vabrikutooded. Tollipiiride varjul on ellu kutsutud hulk uusi tööstusi, mis omal jõul elada ei saa. Raudteede tariife tõstetakse poliitilistel kaalutlemistel. Hinnad on kõrgele aetud, elu kunstlikult kalliks tehtud. Krediit on kokku tõmmatud ja rahade väärutus on langenud. Euroopa ülesehitamine ei olevat enne võimalik, kui poliitikud niihästi vanades kui uutes riikides aru on saanud, et kaubandus ei ole mitte sõda, vaid ainetevahetamise protseduur, et rahu ajal on naabrid meie klientid ja et nende hea käekäik on meie endi jõu-

kuse eeltingimus. Manifest lõpeb sooviavaldu-sega, et kaubanduse vabastamiseks Rahvasteliidu ja Rahvusvahelise Kaubanduskoja poolt soovita-tud abinõud leiaksid täitmist, et riikide vahel sõlmitaks pikaajalisi kaubalepinguid ja enam-soodustuse põhimõte üldiselt maksvaks tunnista-taks.

Rahvusvahelise Kaubanduskoja üleskutse nõuab, et vahetegemine o m a m a a ja v õ õ -raste kaupmeeste vahel lõpeta-taks, passid ja viisad kaotataks, raudteede lii-kuv materjal ja tunniplaanid ühtlustataks ja Rahvasteliidu konverentsidel vastuvõetud otsu-sed sadamate vabaduse kohta kiirelt maksma pandaks. Toitluseks ja tööstusele tarvilikkude algainete vedu antagu vabaks, kaotatagu välja-veomaksud ja kõik takistused sisseveoks. Eriti peatutakse kõrgete tollide juures, mis rahvusva-helist kaubandust kõige rohkem takistavad, pea-legi kui tollitariife aina muudetakse, sagedasti valitsuste määrustega ehk dekreetidega ja kau-pade omavõllilise ümberklasserimisega. Sellele praktikale tulevat ükskord piir panna. Tollisid a d v a l o r e m olevat raske tarvitada ja tegeli-kult olevat need välja mõeldud eesõiguste loomi-seks üksikutele riikidele.

Kaubanduskoja Nõukogu arwab, et uute rah-vusvaheliste tööstuskokkulepete (terase-, kemi-kaalide-, potassi- ja muud kartellid) küsimus kuulub kaubanduskoja üldkongressi kompetentsi, mis juunis 1927 Stokholmis kokku tuleb. Kau-banduskoja Nõukogu pooldab aga neid kokkulepe-uid täiesti ja sooviks, et need laieneksid veel teiste riikide peale. Võistluse kõrvaldamine töös-tuses on tarvilik niihästi töösturitele kui tööta-jatele, kellele ta kindlustab korralikku ja kestvat tööd, samuti tarvitajale, kuna ta alla surub too-dete hinnad. Kaubanduskoda tahab nende kokku-lepete arengut eriti silmas pidada. Ta soovib, et Rahvasteliidu eestvõttel asutataks tollide ja kaubanduse komisjon, kus valitsuste esitajad kindlaksmääratud vaheaegade järele kokku tu-leksid. See komisjon peaks olema alalises ühen-duses Rahvusvahelise Kaubanduskojaga, kes esi-tab k. g u äriilma.

Selle üleskutse esimeste allakirjutajate hui-gas leiame Arthur B a l f o u r'i, kes on ka rah-vusvahelise majanduskonverentsi ettevalmistaja komitee tegev liige. Nii pole kahtlust, et need ot-sused ka Genfi komitees, kes 15. novembril kok-ku tuleb, arutusele ja võib olla konverentsi päe-vakorda võetakse. Kui veel juure lisame, et um-bes samasisulisi otsusi avaldas Kõik-Euroopa kongress Viinis, kuigi ainult Euroopa koostöö seisukohalt, siis on nüüd juba umbkaudselt selge, millise eeskavaga rahvusvaheline majanduskon-

verents kokku kutsutakse. Kõik keerleb praegu Euroopa ümber. Konverentsi komitee dokumen-teerimiseks avaldas Rahvasteliidu majanduslik osakond kaks memorandumit („Mémorandum sur la Production et le Commerce“ ja „Mémorandum sur les Balances de Paiement et le Commerce extérieur de 1911 à 1925“). Teise memorandumi kokkuvõte on, et maailma kaubandus on praegu suurem kui enne sõda, mis aga puutub Euroo-passe, siis on siin kaubanduslik läbikäik 10% vä-hem eelsõjaaegsest.

Arvustajatest pole kunagi puudust olnud. Seekord võib aga ütelda, et ühegi nii kõrgelt kvalifitseeritud asjatundjate kogu teadaanne pole nii ägeda arvustustule alla võetud kui seda tehti pankiiride manifestiga. Ameerika Ühisrii-kide president Coolidge laitis dokumendi ära sa-mal päeval, kui selle sisu temale telegrafeeriti: ta nägi selles etteheiteid Ameerika protektsio-nismile. Kuna Briti imperiumi konverents se-nist Briti ilma omavahelist kaubanduspoliitikat peab revideerima, siis nähti Londonis panga-meeste manifestis etteruttamist konverentsi ot-sustele. Pariisis jälle vihastati selle üle, et dol-larite ja sterlingite kuningad, kes sõja ajal mil-jardeid teeninud, inflatsiooni all kannatajale Euroopale õpetusi tulevad lugema vaid selle otstar-bega, et o m a kaupadele vaba turgu leida. Need-samad allakirjutajad nõudvat Prantsuselt ras-kete sõjavõlgade maksmist puhtas kullas, sest kaupadega maksimisest ei saa juttu olla prae-guste Ameerika tollide ja Briti ilmariigi sisemi-selt eksklusiivse kaubanduspoliitika juures. Veel rohkem ärritas prantslasi märkus manifestis praeguste Euroopa piiride kohta. Millistest suur-test poliitilistest üksustest kõneldavat öieti sel-les dokumendis? Ainult üks on sõja läbi lõhu-tud: Austria-Ungari. Saksamaa on praegugi suur üksus ja Nõukogude Venemaa käes sama suured maa-alad kui olid tsaaririigil. Manifestis olevat tunda endiste suure „Mittleuropa“ ehitajate vaimu, kirjutab Auguste G a u v a i n. Nende ja teiste etteheidete puhul seletasid mõned Prant-suse pankiirid, et nemad dokumendile tingimusi alla kirjutanud, sedasama ka mõned inglased, itaallased ja ameeriklased. Erapoolelt otsusta-des ei leia aga Londoni dokumendis mingit ette-heidet uutele riikidele, konstateeritakse vaid praegust Euroopa tükeldamist ja piiride rohkust, mille vastu ei saa vaielda. M. Gauvain'i märkus, et keskajal Euroopas lugu veel hullem olnud, kiinnitab vaid asjalugu, et asi praegugi halb on. Tähelepanu väärib aga Itaalia majandusteadlase Luigi L u z z a t i hoiatus praegu nii. moodsate

tööstuskartellide kohta. Kuigi neid kokkuleppe ja rahvaste solidaarsuse tähe all organiseeritakse, tulevat ometi silmas pidada, et need tähendavad kõigepealt suurkapitalismi jõukoondust, pluto-kraatlikkude rahvaste tulevast hegemooniatvaeste rahvaste üle. Samasuguseid häáli kuuludus Kõik-Euroopa kongressil Viinis ja soovitati seal, et Rahvasteliit aegsasti selle peale mõtleks, kuidas

suurkartellide mõju demokraatia huvidega tasa-kaalustada. Arvan, et selleks on kõige otsem tee, kui väikerahvad oma lähenemise ja liitumise poliitikat hakkavad kiiremini teostama ja mitte ei jää ootama, kuni neile nende osa mõne kõrge kolleegiumi poolt kätte juhataatakse. Eesti-Läti tolliliit on meie eksam sellel alal.

Uus kohtukorraldus ja riigi- ning kogukondlikud maksud.

Aleksander Kann.

I.

Asudes küsimuse juure, kas on maksuküsimuste lahendamisel tarviline kohtuniku südame-tunnistus ja õigusteadlase haridus, kardan, et mulle vastu vaieldakse põhjusel, et administratiivasjad omapärasustega seotud ja seepärast ei peaks juristil nendega palju tegemist olema. Juba Vene ajast cleme harjunud korruga, et administratiivküsimusi lahendavad ametvõimud ja võrdlemisi vaid erandjuhusel on olnud võimalus kohtu kaasabi paluda kodanikkude õiglaste huvide kaitseks.

Uudiseks meile seepoolest on Ajutise Valitsuse poolt 12. veebr. 1919. a. vastuvõetud seadus administratiivkohtu korra kohta, kus seletatakse (§ 1.), et ka administratiivasjus on kohtul sõna öelda, nimelt rahukohtunikel, rahukogudel ja kõrgemal riigikohtul. § 2. näeb ette, kelle peale on õigus administratiivkohtus kaebust tõsta, millest selgub, et kohus võib lahendada üsna väikesi ning tähtsuseta asju, kui on kodanikkude huvisid riivanud valitsus- või kogukondlikud asutused.

Seepärast tekib küsimus, kuidas seletada seda, et omavalitsuse kasuks võetavate väiksemate maksude asjus võib kodanik kaebust tõsta rahukohutuniku juures, kaebused riigimaksude asjus aga peavad lahendatama ilmtingimata samade asutuste poolt, kes maksusid määravad. Riigikohus, kus kodanik administratiivkohtu korras revisjonikaebusega lõpuks võib esineda, ei suuda igakord riigimaksude küsimusis kodaniku huvisid kaitsta, kui arvesse võtta pikaldast asjakäiku, mis tingitud sellest, et pea iga teine kodanik tulu- ja ärimaksu asjus kaebab, kuna rahulolematu sellel alal üldine. Tuleb küsida, kas on see tõesti normaalne nähtus, et võrdlemisi väiksemate kogukondlikkude maksude asjus kodaniku ja omavalitsuse vahel on vahemeheks kohtunik, kuna samal ajal administratiivasutused laialiste võimupiiride tõttu oma äranägemisel

kodanikke igal sammul hirmul peavad ja kõrgete maksudega ruineerivad. Tõsi, riigikohus on nii mõnelgi juhusel pidanud muutma administratiivasutuste otsusi maksude asjus, rahuldades kodaniku õiglasi huvisid, kuid, nagu juba ülemal tähendatud, on riigikohus maksuasjadega üle koormatud ning asjad tulevad sageli arutusele alles siis, kui kodanik juba varanduslikult hävitatud. Meie arvates on täiesti põhjendamata arvamine, nagu ei peaks meil õigusteadlased käsitlema maksuküsimusi ja nagu oleks nende ülesanne vaid tsiviil- ja kriminaalasjades esinemine.

Tegelikus elus tekitab meil valitsev maksupoliitika ühes sellekohaste seadustega sageli mitmesuguseid juriidilisi küsimusi, mis nõuavad lahendamist nii, et isegi spetsialiseerumine sellistes asjades oleks tarviline, seda enam, et riigikohtu administratiivosakonna töö suurel määral seisabki maksuküsimuste lahendamises ja Vene senati praktika ei ole neis küsimusis lõpulikult välja kujunenud. Pealegi kergib iga päevaga uusi küsimusi päevakorradele, eriti ärimaksuseaduse seletamises, mis enesest õige keeruline seadus, kus õigusteadlane ei pea lahendama üksnes juriidilisi küsimusi, vaid seisukohta võtma raamatupidamisessegi puutuvais küsimusis jne.

Arvestades asjaoluga, et maksujaoskonnakomiteede ja komisjonide esimehed enamikus pole juristid, vaid sageli koguni ilma kõrgema hariduseta isikud, ja et komisjoni liikmedki täiesti juhuslikud, kes sageli veel erakondade tegevuses seisavad, peab küll tulema otsusele, et seisukord ei ole kaugeltki normaalne. Ka uus kohtukorraldus, mis trükist ilmunud ja umbes paari aasta eest õigusteadlastele läbivaatamiseks saadeti, tundub puudulikuna ja jätab mõndagi soovida riigimaksudesse puutuvais küsimusis.

Et lõpulikult veenduda kohtuniku südame-tunnistuse ja seadusetundmise vajaduses riigimaksude küsimusis, siis maksab vaid meeletuletada, milline maksusüsteem on meil seni tarvi-

tusel olnud ja kui palju korrektiive on suutnud tuua riigikohus omavolilistesse maksustamistesse. Olgugi, et vildakus ning omavoli maksustamise praegugi veel kestab, peab ometi tunnistama, et on jõutud teha suuri edusamme seisukorra paranemise poole, mis vaid seletatav seega, et kohus, olgugi kauge kohus, riigikohus, on sunnitud olnud oma seletustega tooma põhjapanevaid muutusi senisesse maksupoliitikasse. Kahtlemata on siin õigusteadlased advokaatide näol kohtule tähtsal määral abiks olnud.

2.

Vaadeldes asutusi, kes maksusid määravad, ja korda, kuidas vaadatakse läbi kaebusi nende asutuste otsuste peale, leiame, et kõigilt valdade piirides asuvailt tööstusettevõtteil võib võtta kogukondlikku maksu („Riigi Teataja“ 14. jaan. 1921. a. nr. 3), kusjuures maksu suuruse ja sissenõudmise korra määrab kindlaks vallanõukogu. Tegelik maksu kindlaksmääraja on aga vallavalitsus ühes sekretäriaga. Selline maksustamiskord ei saa olla õiglane juba seepärast, et vallad ei ole küllalt kompetentsed arutama küsimust, mida lugeda maksualuseks objektiks. Senisest praktikast näib, et isegi mõisted, nagu tööstus ja kaubandus, ei ole valdadele küllalt selged (riigikohtu administratiivosakonna toimetus nr. 646² — 1924. ja nr. 516-I — 1925. a.). Ka on vallad pannud maksu alla ettevõtted, mis oma iseloomu poolest ei ole tööstused (metsalangi ost paberivabrikule kütteks ja ümbertöötamiseks). Sellise ebaõige maksumääramise vastu võib protesteerida eestkätt vallanõukogu ees (19. jaanuari 1920. a. seadus §§ 57.—60.). Ei rahulda vallanõukogu vastulauset, esitatakse vastav kaebus rahukohtunikule. Ja tõesti, viimased, kui erapooletud kohtunikud, on tööstusmaksu võtmise ja selle korra peale avaldanud omajagu mõju, tühistades sageli valdade ebaõiglasid ja seadusevastased nõudmised.

Rahukohtuniku otsuse peale võib administratiivkohtu korras kaebust tõsta riigikohtus (Ajut. Valitsuse sead. 12. veebr. 1919. a. Adm. kohtu korra kohta „R. T.“ nr. 10 — 1919. a. § 27.).

Asjade arutamine administratiivkohtu poolt sünnib avalikul kohtuistungil, välja arvatud juhused, kui kohus oma sellekohase otsuse põhjal ja tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud korras (§ 17.) tarviliseks peab asja arutada kinniste uste taga.

Ilmunud asjaosalised võivad ise või volnikude läbi kohtule seletusi anda ja ette panna tõendusid. Nende mitteilmumine ei takista asja arutamist ja otsuse tegemist. Nende äraolekul tehtud otsust ei loeta tagaseljaotsuseks (§ 18.).

Ühe või teise fakti asjaosalise poolt tõekstunnistamine või õigeksvõtmine ei ole kohtule asja otustamise juures kõitev ega kohustav, vaid niisuguse tõekstunnistamise, nagu iga teise tõendusmaterjali, võtab kohus hindamisele. Asjaosalisi vannet vanduda lasta ja selle põhjal asja otustada on keelatud (§ 19.). Administratiivkohtul on õigus asjasse puutuvaid tõendusid läbi katsuda üldisel alusel, üle kuulata tunnistajaid jne., sealjuures mitte piiratud olles ainult nende tõendustega, mis toovad ette asjaosalised ise, vaid ta võib ka iseseisvalt asja selgituseks tarvitusele võtta abinõusid ja koguda tõendusid. Nii võib kohus: kohtu-, valitsus-, era- ja seltskonnaasutustelt ja kolmandatelt isikutelt nõuda tarviliste dokumentide ja teadete ettepanemist; välja kutsuda ja üle kuulata asjaosaliste poolt ülesandmata tunnistajaid ja eksperte; paiga peal ette võtta ülevaatamist; asjaosalistele kuulutada, missuguseid tõendusid nad peavad ette tooma, mille saamiseks ta varustab neid tarviliste tunnistustega (§ 20.). Kohus teeb otsuse oma sise-ise äratundmise järele, mis põhjenema peab seadusel ja kogu asjaoludel, kusjuures kohus ei tarvitse olla piiratud ainult nende tõendustega ja faktiliste andmetega, mis asjaosalised oma nõudmistes jätnud nimetamata, kuigi need asjad etteodud nõudmi tega lahutamatu seotud (§ 21.).

Administratiivkohus võib otsustada: 1) protesti või kaebust tagajärjeta jätta; 2) protesteeritud või kaevatud korraldusi, määrusi, otsusi või tegevust kas täielikult või osalt tühjaks tunnistada, tarvilisel korral ette kirjutades, tühjaks tunnistatud akti asemel uus korraldus, määrus või otsus välja anda või aga uus tegevus ette võtta antud juhataste järele; 3) ette kirjutada vastavale asutusele või ametnikule, kas teatud tegevus ette võtta ja täita, kui see talle seaduse või valitsusvõimu kohustava määruse läbi sundlik või kui seda paratamata tarvis on seadusliku korra ja kaebaja õiguste jaluleseadmiseks, või jälle teatud tegevusest hoiduda ja loobuda, ja 4) ametnikke seaduses ettenähtud korradel ametist tagandada (§ 22.).

Asja arutamisel karistusväärse süüteo tunnendamärke ilmsikstulemine, niisama ka kriminaaleluurimise algamine ametiasjus kordasaa-detud süüteo puhul ei takista protesti või kaebuse äraotsustamist administratiivkohtus (§ 23.).

Administratiiv-asjus kohtuposlini ei võeta ning asjaajamise eest poolele tasu ei määrata (§ 86.).

Niisuguse korra järele käib rahukohtunik, kui ta, näiteks, valla heaks võetavate maksude asjus esitatud kaebeid arutab, ja nagu selgub sellestki,

mis siin esile toodud, on asjaajamise kord administratiivkohtus tsiviilkohtupidamise korraga võrreldes lihtsustatud, arvesse võttes sellele kohtule alluvate asjade omapärasust ja iseloomu. Kui aga küsida, kuidas määratakse riigimaksu-

sid, siis peab tähendama, et siin on kodaniku huvid kaitsitud hoopis nõrgemalt, mispärast järgmises „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ nr. mõne sõnaga peatume ka meie riigimaksuasutuste ja nende koosseisude juures.

Kaupmees- ja töösturkonna õigused ja kohused omavalitsuste suhtes.

Selle aine üle kõneles 19. skp. Kaubandus-tööstuskojas Tallinna kaupmeeste ja töösturite organisatsioonide esitajate koosolekul Kaubandus-tööstuskoja nõunik härra R. Berendsen. Kõneleja selgitas neid ülesandeid, millised omavalitsustel täita ja mispärast omavalitsused väärivad eriti kaupmeeste ja töösturite kui ka teiste majanduslikkude ringkondade tähelepanu. Peale kinnisvara-omanikkude maksavad kaupmehed ja töösturid linnaomavalitsuse heaks kõige suuremaid maksusid; nii tõusis 1925. aastal Tallinna puht-erialaliste maksude summa 77.663.400 marga peale, juure arvamata tulumaks ja hobuste pealt võetav maks, millistest õige suur osa ka kaupmeeste ja töösturite kanda langeb.

Referent peab loomulikuks, et varanduslikud kihid peavad kandma rohkem kohustusi kui need, kelle sissetulek kitsalt piiratud, kuid sealjuures on just need ringkonnad, kes omavalitsuse heaks kõige suuremaid kohustusi kannavad, omavalitsuse tööst täiesti kõrvale jäänud. Tallinna linnavolikogus puudub kaupmeeste ja töösturite eitus täiesti ning kaubanduse ja tööstuse huvide kaitsmine on jäetud üürnikkude, majaomanikkude ning poliitiliste parteide hoole. Kuidas need rühmitused kaubanduse ja tööstuse huvisid „kaitsevad“, selles oleme tänapäev kõik tunnustajateks. On ainult „võtmise poliitika“, mitte arendamise ega edendamise poliitika. Selle järeldusel ähvardab vana Tallinn palju kaotada oma kaubalinna tähtsusest ja võistlusvõimetuks muutuda naaberriikide sadamalinnade kõrval.

Referent leiab, et linnaomavalitsusi ei tohi teha poliitiliste parteide tallermaaks. Tulevaesse linnavolikogusse tuleb saata ausaid ja erapooletuid töötajaid, mitte parteipoliitikuid. Mehi tuleb valida, mitte parteisid. Selleks on tarvis, et valijad, eestkätt aga kaupmehed ja töösturid, valimisteks moodustaksid laia kodanilise koonduse, mis oleks vaba poliitilistest intriigidest.

Lõputulemusestena võtab referent oma ettekande kokku järgmiselt:

1. Tallinna linnaomavalitsusel tuleb leida

abinõusid, et Tallinn kui kaubalinn oma tähtsust ei kaotaks; selleks on tarvis, et linnaomavalitsus paneks tõsiselt rõhku:

- a) Tallinna sadama korraldamise peale, nii et see kannataks välja naaberriikide kaubalinnade sadamate võistluse;
- b) omalt poolt aitaks kaasa ja annaks tugevate ühenduste loomiseks Tallinna ja siseriigi kui ka välismaade vahel, millisel asjaolul on suur tähtsus pealinna kasvamisel ja tema kodanikkude majanduslikul arenemisel.

2. Tallinna linnaomavalitsus peaks tingimusi looma kaubanduse edendamiseks ja lõpetama selle poliitika, mis viimastel aegadel oli sihitud just kaubanduse ruineerimise peale. Linna maksupoliitika tuleb võtta revideerimisele ja seda juhtida nii, et omavalitsuse heaks võetavad maksud ei sunniks seniseid ettevõtteid sulgema ja ei oleks takistuseks uute ettevõtete ellukutsumisel. „Võtmise poliitika“ asemele peab astuma edendamise ja arendamise poliitika.

3. Omavalitsuse poolt maksma pandud ja kauplemise kohta antud sundmäärused tulevad võtta revideerimisele ja muuta aja- ja oludekohaselt, kusjuures tuleb arvesse võtta kauplusomanikkude õigustatud soove.

4. Kaupmeeste esitajate valimine mitmesugustesse riikliku tähtsusega komisjonidesse tuleb anda kaupmeeste eneste avalik-õigusliku esituse kätte, sest senised linnavolikogud on näidanud, et nad selle ülesandega ei saa toime, sest parteiline võitlus, mida on aetud Tallinna linnavolikogus kuni viimase ajani, on eluvõõras kaubanduse ja tööstuse huvidele.

5. Linnaomavalitsusel tuleb aidata kaasa, et endiste kaupmeeste ja töösturite seisuslikkude ja kutseliste asutuste varandused kiires korras antaks edasi nende asutuste seaduslikule pärijale, kaupmeeste ja töösturite avalik-õiguslikule esitusele.

6. Linna majapidamine tuleb võtta täies ulatuses revideerimisele ja igasugusele laiutamisele teha lõpp. Vastutavatele kohtadele tulevad valida isikud, kelle aususe, asjatundmise ja erapoo-

tuse juures ei lohiks tekkida kahtlust. Linnavalitsuse vastutavad kohad ei tohi olla söödamaks poliitiliste parteide esitajatele.

Läbirääkimised, mis referaadile järgnesid ja millest võttis osa umbes 20 kaupmeeste ja töösturite organisatsioonide esitajat, olid väga elavad. Ühemeelselt toonitati laia kodanlise koonduuse tarvilikkust. Peale läbirääkimiste teatasid Tallinna Börsiseltsi, Tallinna Eesti Kaupmeeste Seltsi, Kalatöösturite Ühingu, Eesti Graafika-

tööstuse Ühingu, Restoraani- ja Võõrastemaja-pidajate Ühingu, Tallinna Lihunikude Ühingu, Väike- ja Kesktöösturite Ühingu, Leiva- ja Paagaritöösturite Ühingu j. t. esitajad, et nende organisatsioonid eelolevatel linnavalimistel koonduusega ühinevad, muidugi tingimusel, kui koonduuse programm ja ülesseatud isikud on neile vastuvõetavad.

Edaspidisteks korraldustöödeks valiti viieliikmeline korraldav komitee.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

K.-t.-koja nõukogu koosolek

26. novembril s. a.

Päevakorra esimese punktina oli arutusel Koja peakoosoleku kokkukutsu-
mise küsimus. Juhatuse poolt oli tehtud ettepanek peakoosolekut kokku kutsuda 3. detsembril s. a. kell 2 p. l.

Nõukogu ühines juhatause ettepanekuga ja määras kindlaks peakoosoleku kokkukutsu-
mise 3. detsembriks.

Koja kodukorrad.

Juhatause poolt olid nõukogule esitatud Koja peakoosoleku ja nõukogu kodukordade kavad. Nõukogu vaatas kavad läbi, kiitis heaks ja otsustas neid peakoosolekule esitada kinnitamiseks.

Jooksvate küsimuste all puudutati Nõukogule Vene kaubitsemise küsimust Eestis. See küsimus on üles võetud Koja esimehe hra J. Puhk'i poolt ja praegu arutusel riigi majandusnõukogus. Koda aga pole seda küsimust veel täies ulatuses arutanud. Seepärast otsustati paluda riigi majandusnõukogu selle küsimuse otsustamist seniks edasi lükata, kui ka Koda seda on arutanud ja oma otsuse riigi majandusnõukogule teatanud.

Muutused Koja liikmete hulgas.

Koja III sektsioonist lahkunud hra A. Brandmanni asemele otsustas nõukogu kutsuda järgmist kandidaati hra J. Tamme ja Koja seaduse § 17 alusel Koja liikmete hulgast lahkunud hra M. Kissa asemele hra P. Stark'i.

Nõukogu liige hra E. Forsmann on oma kohused maha pannud haiguse pärast. Tema asemele astub nõukogusse hra J. Lill ja majanduspoliitilisse komisjoni hra F. Wirro.

Komisjonide tegevus.

25. novembril 1926. a. pidas kaubandus-tööstuskoja ajakirjanduse- ja arhiivkomisjon koosolekut, millest võtsid osa komisjoni liikmed hr. hr. A. Keisermann, J. Zimmermann, A. Küng, koja esimees J. Puhk, dir. M. Hurt, ning

juhatuse liikmed ja sektsioonide esitajad hr. hr. H. Kolts, E. Masik, K. Mauritz, M. Pung, R. Berendsen, A. Ilves, F. Peterson, O. Lipmann ja J. Akman. Peale selle olid komisjoni tööst osa võtma palutud väljaspoolt hr. hr. H. Schulmann ja K. Kotsar.

Juhatas komisjoni esimees A. Keisermann.

Päevakorras: 1. Ülevaade „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ senise tegevuse kohta ja soovitatavad muudatused ajakirja sisus 1927. a.; 2) Kaubandus-tööstuskoja ajakirjade tellimise küsimus 1927. a. peale.

Toimetaja Anto kannab ette rahalise aruande möödunud aja kohta, millest selgub, et algusest peale kuni 23. nov. s. a. on olnud kulusid 1.220.851 mk. ja tulusid tellimiste ja kuulutuste näol 753.581 mk. — seega puudujääk 19 nr. pealt 467.270 marka, mis näitab, et on töötatud täiesti eelarve piires.

Komisjon, kinnitades aruande, võtab vastu soovivaalduse, et Koja valijate poole pöördaks ringkirjaga, kutsudes üles neid suuremal arvul ajakirja tellima, mis oleks alaliseks ning tihedaks kontaktiks Koja ja valijate vahel.

Edasi annab toimetaja Anto ülevaate ajakirja sisu kohta ja palub komisjonilt soovitatavate muudatuste kohta arvamist. Pikemat vaieldust tekitab küsimus, kas ei tuleks jaotada ajakirja sisu kahte ossa, ametlik ja mitteametlik — nagu seda teevad mõned välismaa kodade ajakirjad. Selle korra juures oleks võimalus mitteametlikus osas avaldada kirjutusi, ilma et tarvitseks karta, et lugejaskond mõne üksiku kirjutuse autori subjektiivseid arvamisi kannaks Koja seisukoha arvele, nagu seda on karta, kui ei ole tehtud kindlat vahet ametliku ja mitteametliku osa vahel.

Komisjon, kaaludes küsimust, tuli lõppotsusele, et vahetegemine tarvilik.

Lõpuks komisjon vaatas läbi ja kinnitas Koja juhatause poolt ettepanud ajakirjade ja ajalehtede tellimise nimestiku 1927. aasta peale.

Stettiini vabasadama uue jahutushoone tähtsus Saksamaa kergestirikkinevate põllumajandussaaduste sisseveos.

Val. T.

Stettiinil, kui Baltimere sadamal, oli enne sõda ja on praegugi suurim tähtsus Saksamaa läbikäimises Baltimere maadega.

Nii oli Stettiini 1925. a. välislaevasõit üldlähikäigust 1.377 tuh. n.-reg. tonni, ehk tervelt 83,3%, kusjuures Saksamaa Baltimere 472-laevastisest ehk ümmarguselt 400 tuh. br.-reg.-tonnilisest merelaevastikust (aurikud ja mootorlaevad) kuulus Stettiini sadama alla tervelt 155 laeva, — üldmahutusega 177 tuhat br.-reg. tn. (merelaevastiku seis 1. jaan. 1925. a.).

Ehk küll ilmasõja läbi tekkis Stettiinile Danzigi näol suur võistleja ja Stettiini 1925. a. laevasõit oli vast eelsõjaaegsest vähem (1913 a. välissõit oli 1.680.000 n.-reg. tn.), — siiski on Stettiini sadama tähtsus kasvanud peaaesjaltselt just Saksamaa kaubavahetuses Baltimere äärsete põllumajanduslikkude maadega, missuguste osa Saksamaa kergestirikkinevate põllumajandussaaduste turgude varustamisel pole kaugeltki väike. Nii on Stettiini kaudu juhitud Soome, Eesti (hiinilaevad „Ariadne“, „Rügen“, „Strassburg“, „Nürnberg“ j. t.), Läti ning Vene põllumajandussaaduste, — esijoones just kergestirikkinevate põllumajandussaaduste — või, liha, munade, juustu ja ka kala eksport.

Tõsi küll, Saksamaa kergestirikkinevate põllumajandussaaduste turgude peavarustajatena esinevad siiski Daani ning Hollandi, kuid teiste, s. o. Baltimere maade, osa Saksamaa või sisseveos võib siiski arvata 30—35% peale vastavast sisseveost (k. a. I poolel 34—35%). Seetõttu ongi täiesti arusaadav Stettiini sadama tähtsus või j. t. kergestirikkinevate põllumajandussaaduste sisseveos, milline tähtsus hakkas tõusma just pealesõjaaegsel ajajärgul, kus Saksamaa kergestirikkinevate põllumajandussaaduste turgude nõudmine suur.

Iseäranis suurenenud on Saksamaa võisissevedu, missugune teatavasti ka meie tähtsaim väljaveoartikkel, sest Saksamaa oma piimatoodangu kahanemisega 2,16 miljardi kg. pealt 1913. aastal 1,17 miljardi kg. peale 1924. aastal*) (2,04 miljard. kg. 1925. aastal!), on suurenenud ka ta saaduste nõudmine, kusjuures võisissevedu üksi kasvas 534.774 dz. pealt 1924. aastal 966.181 dz. peale 1925. aastal, mis-

*) Saksamaa piimatalitustest läbikäinud hulgad.

sugune oli enne sõda (1909./1913. aastail), vaid 505.494 dz.; vastavad arvud juustu sisseveo kohta on 438.638; 739.091 ja 220.845 dz.! Üldse on Saksamaa piima ja piimasaaduste (või ning juustu) sissevedu tõusnud eelsõjaaegse 195,7 milj. rmk. pealt (1913. a.) 365,4 milj. rmk. peale (nende ainete sissevedu 1925. aastal eelsõjaaegses väärtuses).

Ühes karjapidamise soikujäämisega on ka liha ja lihasaaduste sissevedu tõusnud 81,4 milj. rmk. pealt — 1913. a. 285 milj. rmk. peale 1925. aastal (eelsõjaaegse hinna järele 296,5 milj. rmk.).

Ehk küll käesoleva aasta käsitletud ainete sisseveo arvud on kaldunud eelmise aasta omadest vähenemise poole: — piima ning juustu sissevedu on langenud 266,2 milj. rmk. pealt 1925. a. I p. 205,7 milj. rmk. peale 1926. a. I p., (või sissevedu 1925. I p. 444.876 dz., 1926. a. I p. 444.042 dz.; juustu sissevedu vastavalt 345.107 dz. ja 254.602 dz.), munade sissevedu 123 milj. rmk. pealt 104 milj. rmk. peale, rasva ja margariini sissevedu 122,7 milj. rmk. pealt 116,4 milj. rmk. peale; liha ja peki sissevedu 133,4 milj. rmk. pealt 114,9 milj. rmk. peale ning kalade sissevedu 63,7 milj. rmk. pealt 1925. a. I p. 49,9 milj. rmk. peale 1926. a. I p., — siiski on kergestirikkinevate põllumajandussaaduste import Saksamaale eelsõjaaegsest suurem.

Sarnaselt suurenenud kergestirikkinevate põllumajandussaaduste sisseveost on, nagu tähendatud, ka Stettiini peale silmnähtav osa langenud, millise suurenenud kergestirikkinevate põllumajandussaaduste lähikäigu juures oli Stettiin sunnitud tahes-tahtmata arvestama sellise kaubanduse tänapäevaste nõuetega, ja esijoones just ajakohase jahutushoone poolest.

Sellise valmisaamisega ning tegevuse elustamisega pühitses Stettiin ka 19. juulil oma suurpäeva. Jahutushoone püstitajaks oli sealse sadama ning ladude tegevust juhtiv — Stettiner Hafenbetriebsgesellschaft, — lahendades seega ühe tähtsama ja tänuväärilisema ülesande kergestirikkinevate põllumajandussaadustega kaubitsemise, — eriti just võikaubanduse alal (kes on meil see heategija?).

Stettiini vabasadamasse vastehitatud jahutushoone on ehitatud kõigiti olude ning aja-

nõuete kohaselt, eriti just oma asukoha ja sisseseade poolest. Asudes sadama läänepoolse kaanali ääres (Kaischuppen VI), on tal läbi-pääsuteed nii maa kui ka mere poole, mille tõttu ka igapäidine soodustus ainete laevast väljalaa-dimiseks, jahutus-hoonesse toimetamiseks ning sealt siseturule müügile saatmiseks.

Kui sisseveosadama oma on Stettiini uus jahutushoone ehitatud ka vähemana, ja peajas-likult või hoidmise jaoks. Praegune hoiuruum on umbes 400-ruutmeetrilise pindalaga ja mahutab enesesse ümmarguselt 2800 tünni võid. Seega ei ole ta oma mahutavuse poolest kuigi suur (näit. Riia eksportsadamasse ehitusel oleva jahutushoone mahutus on mõeldud 55.000 võitünni jaoks), millise asjaolu üks põhjus on juba mainitud.

Ent peale selle on siin nähtavasti arvestatud praeguste või j. t. kergestirikkinevate põllu-majandussaaduste turunõuetega, sest nõuab ju praegune või j. t. turg võimalikult värskeimat, isegi mitte jahutushoones seisnud kaupa, sest, nagu üldiselt juba teada, avaldab ka jahutus (iseäranis kauakestev jahutus) aine substantsi peale oma halba mõju, nii et Stettiini uue jahutushoone ehitusel ongi arvestatud just lühikeseajalise hoiuga, millest siis ka va-tav suurus.

Jahutushoone sissesead on ehitatud vaguni-ja masinaehituse a.-s. Görlitzi tehastes ja koos-neb ühest ammoniaak-kompressorist (40.000-ka-loorilise võimega tunnis) ning terveist reast muist masinaist. Kogu jahutushoone on ehituse kui ka sisseseade poolest ehitatud nii, et teda võib tarviduse korral mõlemis sihis laiendada (nagu Riias ehitatava jahutushoone juureski), milleks, nagu kuulda, on juba põhjusi olemas, nii et järgnevaks hooajaks olevat juureehitused mõõda-pääsmatud. Nähtavasti püütakse üldse Stettiini kaubandusele igapäidi kaasa töötada ja või ning teiste kergestirikkinevate põllumajandus-

saaduste läbikäiku igati soodustada nii jahutus-hoone üleschitusega kui ka jahutusi-seseadega varustatud liinilaevade käimapanekuga kahe Stettiini laevaäri (Rud. Christ. Griebel ja Stetti-ner Dampfer Compagnie) ning ka Finska Ang-fartygs Aktiebolaget poolt; seejuures on ka kül-laldaselt head võimalused ainete otsekoheseks müügile saatmi-eks sisemaale kas nüüd kohe lae-valt või jahutushoonest jäävagunisse laadimise-ga, millises teenistuses on seal nii mitugi tuntud äri (näit. või, munade ning juustu transpordi spetsiaaläri Walther Landgraf j. t.).

Seega on sakslased oma importsadama ja-hutushoonega püüdnud igapäidi soodustada ühelt-poolt ehk küll vähehaaval, siiski suureneva või j. t. sissevedu ja teiselt poolt va-tu tulla vasta-vate turgude praegusaja nõuetele, missugune asjaolu ei jäta ka mõju avaldamata üldiste kau-bandussuhete peale.

Sedasama on püüdnud teha ka väljavedajad maad omapoolt, mida tõendavad vastavad ette-võtted Lätis, Venes ja osalt ka meil, ehk küll meie jahutushoone püstitamine venib päevast päeva.

Et Stettiini uus jahutushoone on mõeldud esijoones just või alalhoiu jaoks, siis pole huvitu-seta eelpooltoodule täienduseks juure li-ada Stettiner Hafenbetriebsgesellschafti poolt aval-datud jahutushoone kasutamismakse, mille järele on maks ühe võitünni kuuajalise hoidmise pealt 1,30 rmk. ja nädalajalise hoidmise pealt — 0,35 rmk. Sellele tulevad veel lisaks kulud jahutushoonesse toimetamise ja sealt välja-viimise eest 0,25 rmk. ühe võitünni pealt.

Kuidas ja kunas aga meil üle saadakse suu-rest puudusest ajakohase jahutushoone järele, ei ole veel teada, kuid, nagu näha, on see küsimus nüüd jällegi elavalt päevakorrale tõusnud, mil-lise kiiremast lahendusest vaid saavutame pare-maid eeldusi meie üldiseks eduks.

Tallinn. 23. nov. 1926.

Naiste tööalade näitus 27. sept. — 2. okt. Astor hotellis, New-Yorgis.

A—n.

Nüüd, kus näitus mööda, on aeg üles seada küsimusi, kas maksis meil temast osa võtta ja missuguseid näpunäiteid saime seal tulevase tegevuse jaoks.

Üldiselt võib öelda, et näitus on hästi korda läinud. Astor hotellis selleks eraldatud avaras ruumis olid esitatud umbes paarisaja väljapanija asutuse ja äri poolt mitmesugused naiste töö-

alad. Näitus oli osalt naisliikumise, tervishoiu, hariduse jne. propagandaks, osalt aga kandis puhtärilist laadi. Kaugelt suurem osa väljapanijatest olid Ameerika organisatsioonid ja firmad, kelle kõrval leidus ka teiste maade väljapanekuid. Nime järele olid esitatud: Eesti, Soome, Rootsi, Norra, Poola, Čehhoslovakkia, Saksa, Hollandi, Prantsuse, Islandi, Itaalia, Vene,

Ukraina, Čerkessi, Hiina, Persia, India ning Ameerika indiaanlaste tööd, kuid üldiselt tuleb tähendada, et neist suurem osa kandis täie. ti juhuslikku laadi. Paljud rahvuslikud väljapanekud olid tegelikult esitatud mõne üksiku äri poolt, millest mitmed New-Yorgis eneses aavad. Võrdlemisi suured olid Čehhoslovakkia, Poola, Rootsi, Norra, Ukraina ja India kogud. Soomel oli väike kogu asju, kuna neid tehnilistel põhjustel on saanud peaaesjalikult ainult iit kohapealt. Nagu märgata, astutakse toimkonna poolt energilisi samme selleks, et näitust ikka rohkem ja rohkem rahvusvaheliseks teha.

Nähtavasti ei puudu ettevõttel poolehoid. Iäninud aat on vaatajaid käinud 60 tuhat, tänavu üle 80 tuhande inimese.

Eesti poolt oli pandud välja võrdlemisi mitmekesine kogu. Rahvuslikud riided, väljaõmb-lused, spordijakid ning spordikogud, kindad, laudlinad, sohvapadjad, vaibad, vööd, sõled, nahalööd, keraamatööd (vaasid) jne.

Võis karta, et nende tööde liig suur mitmekesisus raskendab üksikasjalise mulje saamist, kuid lõpukokkuvõttes peab tähendama, et asjade väljavalik, mitmekesisuse peale vaatamata, oli täiesti harmooniline. Vastavate kombinatsioonidega läks korda asju üle seada kaunis meeldivas korras. Ka koht oli väga õnnelikult valitud, nõnda et väljapanekud juba eemalt silma paistsid ja rahvamass sunnitud oli meie osakonna eest läbi käima.

*Niipalju kui arvamisi kuulda sai, kandsid nad kõik kiitvat laadi. Imetleti meie tööde roh-kust ja üldist stiili ühtlust. Ameeriklastele oli meie stiil muidugi täiesti tundmatu; otsiti omapärasust kui ka sarnasust teiste rahvuste omadega. Siinsetele eestlastele oli nii stiil kui ka tööde mitmekesjus suureks üllatuseks; paljudel puudus ettekujutus, et kodumaal on tehtud käsitöös sarnaseid edusamme.

Ei saa siinkohal tähendamata jätta, et asja veel paremat korraldamist segasid mõnesugused puhttehnilised takistused. Kõigepealt juba see, et nii konsulaadile kui ka tema kaastöölistele siinsete näituste korraldamise eesmised üksikasjad olid alles uudiseks ja kogemuste puudumisel ette aimata ei osatud nii mõndagi asja. Sellele li-saks oli ka tehniline informatsioon võrdlemisi nõrk. Palju tüli tegi asjade saamine tolliametist. Peab ütleva, et ühisriikide tolli asjaajamine tih-tilugu venib väga pikale. Seepärast juhtus ka, et konsulaat näitusele saadetud asjad alles viimasel silmapilgul kätte sai. Põhjuseks oli näitus-büroo kui ka vastavate ametiasutuste poolt saa-dud ebatäpne informatsioon. Võib ütelda, et ai-nult konsulaadi ametnikkude energiline tegevus

asjad õigeaks ajaks välja tõi. Sama asjaolu üle kuuldus kaebusi ka Poola konsulaadist.

Näituse ruumid avati päev hiljem kui luba-tud ja alles siis hakati neid korraldama. Asju sai tegelikult vaevalt paar tundi enne näituse ava-mist üles seadma hakata, ja siiski ikka veel pooliti korraldatud ruumi, nõnda et pärastpoole veel juure ehitada tuli. Kui kõige selle peale vaata-mata ei jäädud kimpu, vaid Eesti nurk muutus isegi teatud viisil külgetõmbenumbriks, siis võlg-neme tänu neile paljudele kaastöölistele konsu-laadist kui ka kohalikust Eesti seltskonnast, kes oma jõudu ja aega kogu näituse jooksul pühen-dasid asja läbiviimisele. Ilma seltskonna kaas-abita oleks konsulaadil asja läbiviimine võrratu raskeks muutunud. Suurema osa kaastööd sai konsulaat New-Yorgi Eesti Evangeeliumi Naiste Õmblusringilt.

Õhtuti olid üksikute rahvuste poolt muusi-kalised ettekanded, spordinumbrid jne., teiste hulgas ühel õhtul ka New-Yorgi Eesti muusika-klubi poolt kolm laulu, mis õnnestusid hästi, ruumi ebasoodsatele tingimustele vaatamata. See õhtu tõmbas võrdlemisi rohkesti eestlasi näitusele kokku ja aitas tublisti kaasa nende oma-vahelisele lähenemisele.

Missugused olid näituse puhttegelised taga-järjed?

Kõigepealt on kümnedtuhanded inimesed Eesti nimega kui ka rahva tööga ning stiiliga tutvunenud ja üldine arvamine näis clevat, et meil tõesti midagi pakkuda on. Mälestuseks jagati välja Naisorganisaatsioonide liidu väljaantud se-letuskirja.

Kuigi puhtainelisi tagajärgi tuleb hinnata esialgul väga tagasihoidlikult, võib siiski näitu-sel saadud andmetest mõnesuguseid järeldusi teha.

Nagu varem saadetud ülevaates teatasin, takistab meie kodukäsitööde siinsele turule pää-semist kõrge alghind, kõrge toll ja siinsete kaup-lejate kõrge vahekasu. Näitus pidi ühest küljest selgitama, kas meie töödel nende stiili ja väär-tuse poolest siin poolehoidu on ja missugustel tingimustel nad ostjaid leiaksid.

Tuli talitada äärmiselt ettevaatlikult. Suure-mal osal asjadel võis kodust hinda ainult tolli-maksu võrra tõsta, teistele arvasime võimalikuks hinda siinsete olude kohaselt pisut üle selle kõr-gendada. Tagajärjeks oli, et meie hindu üldiselt cdavaiks peeti. Soome osakonna esitajad kiitsid meie taktikat, tähendades, et nende omad asjad just kõrgete hindade pärast siin turgu ei leia.

Kuigi tööde saatjatele kodumaal ning konsu-laadile armas oleks olnud kõigist tööddest juba

näitusel müügi teel lahti saada, ei saanud seda pidada peaülesandeks. Palju lähtsamaks tuli lugeda kaupmeestega kui meie kodukäsitööde tulevaste levitajatega tuttavaks saamist ja nende huvi asja vastu äratamist, ühtlasi nii endile kui ka neile kindlustuse muretsemist, et kaubaminekut on. Kõigis neis ülesannetes on näitus rahuldavaid tagajärgi annud.

Nagu eelpool tähendatud, oli Eesti osakond üks elavamatest ja ka müük näis teistega võrreldes minevat hästi. Sellele ning asjade meeldivusele vaatamata on aga ainult vaevalt veerand osa töödest müüdud. Võrdlemisi väikese müügi põhjusteks võiks pidada mitut asjaolu. Esiteks on rahvas harjunud näitusel rohkem vaatamas kui ostmas käima; teiseks ei langenud näitus kokku jõulueelse ostuhooajaga, millal meie tööd kleidid olnud palju minevamad; kolmandaks olid näitusel käijad peaaegjaliselt keskmistest ringkonnist, kellel mitte alati võimalik ei ole omandada seda mis meeldib. Paljud küsisid, kus meie kauplus asub, et tulevikus võimaluse korral asju osta.

Ka paljud kaupmehed tundsid meie tööde vastu huvi; mõned ostsid üksiku'd asju vähemal määral, edaspidiste ärivõimaluste üle läbirääkimist rahulikuma aja peale jättes. Mõnel juhusel avaldati arvamist, et hinnad kõrged on, kusjuures nähtavasti 100%-lise vahekasuga arvestati. (Selle asja hind on 5 dollarit, aga ega ma teda 10 dollari eest ära müüa ei saa, kahetses üks kaupmees, kellele asjad muidu väga meeldisid.) Teised arvestasid umbes 50%-lise vahekasuga. Kaupa peetakse heaks, kuid suurem osa kallimaid asju on määratud ainult väikema ringkonnaga jaoks, seepärast vähema menuga, mis nõuab suuremat vahekasu protsenti. Ühe suurema firma esitaja tähendas sõnasõnalt, et asjad on väga head, kuid „not for typical american“.

Kõige minevamateks kaupadeks olid kindad, vööd, spordiriietekogud, mõnesugused kudumis-

tööd, nagu kirjud laudlinad, ka rahvariided leidsid võrdlemisi suurt tähelepanu, milleks neisse rietatud korrapidajad neid tublisti kassa aitasid. Oli juhtumisi, et nende seljas olevad riided ära kaubeldi. Osa rahvariideid ostis Eesti laulukoor, kes neis ka kontserdil esines. Ka keramik- ja nahatööd leidsid ostjaid. Väljaõmbluste ja linaste tööde vastu tunti vähem huvi — nähtavasti ei olnud aeg, koht ega publik selleks kõige soodsamad.

Üldsummas müüdi näitusel üle 650 dollari eest asju; kui sellest vahest kolmas osu tollirahaks ja kuludeks läheb, siis saab umbes 400 dollarit väljapanijatele Eesti kätte saata, mis kõige lähemal ajal, kokkuvõtete ja aruande lõpetamise järele sünnib.

Üldiselt võib ütelda, et näitus tarvilik oli ja temaga ühenduses olnud kulud ning vaev asjatud ei ole. Näituse saavutused on mitmekordsed:

1. oli võimalus tutvustada Ameerika laiemaid ringkondi Eesti nimega kui ka omapärasusega, mida muul viisil ka suure rahaga sarnaste tagajärgedega teha ei saa;

2. näitusel müüdi ära teatud arv töid, tutvuneti siinse publiku maitsega ning saadi edaspidise jaoks hulk äritutvusi;

3. näitus oli väga heaks juhuseks võrdlemisi suurt hulka sinseid eestlasi kokku tuua ja neis teatud rahvuslist elavust äratada;

4. saadi hulk praktilisi kogemusi, millel tulevase tegevuse jaoks suur väärtus.

Kuigi aeline tagajärg esialgul kuigi suur ei ole, on konsulaadil väljavaade meie kodukäsitöödele turu leidmiseks optimistilisem kui enne näitust. Konsulaat ei tee mingisuguseid liialdatud roosilisi järeldusi, kuid loodab mõnes osas saavutada teatud tagajärgi. Seepärast ei kavatseta ülejäänud asju praegu Eestisse tagasi saatma hakata, vaid konsulaadis korraldada pikemaajalise koduse näituse, millega ruumi kitsikuse peale vaatamata loodame toime saada.

Ameerika Ühendatud Riikide rikkus.

Washingtoni „Federal Trade Commission“ avaldas hiljuti oma ametliku aruande, mis sisaldab ülevaatlikke andmeid Põhja-Ameerika Ühend. Riikide varanduste, majandusliku arenemise ja rahva jõukuse kohta. Komisjoni töö senati sellekohasel eritülesandel kestis mitu aastat, mille jooksul seati kokku ja töötati läbi arvamatu hulk statistilisi andmeid. Seepärast sisaldab komisjoni aruanne eriliselt väärtuslikke materjale, mis pil-

distavad Ameerika Ühend. Riikide majanduslikku seisukorda. Komisjoni uurimused ulatuvad 1922. ja 1923. aastateni ja tema töötulemustele on lisatud juure esialgne hinnang järgnevatel aastatel kohta. Komisjoni aruanne tekitab kui Ameerikas nii teisteski riikides väga suurt huvi, kuna ükski kapitalistlik riik seni pole annud oma majandusliku elu kohta nii põhjalikku ning ülevaatlilistku pilti.

Komisjoni aruanne on vastuvaidlematuks tõenduseks, et Põhja-Ameerika Üh. Riigid meie päevil on kogu maailmas rikkamaid riike. Tema rahva varandused 1922. aastal ulatusid 353 miljard. dollarini. Kui võtta arvesse, et Inglismaal rahva varandust samal aastal hinnati 220 miljard. dollari, Prantsusmaal aga 125 miljard. dollari peale, siis on selge, et Põhja-Ameerika Ühend. Riik. varandused ületavad kogu Euroopa rikkuse, välja arvatud Saksa ja Nõukogude Vene. Euroopa maade varandused pole 1922. aastast peale igatahes mitte kasvanud, Põhja-Ameerika Ühend. Riikide jõukus aga on aast-aastasse järjekindlalt tõusnud. Komisjon tähendab oma aruandes, et tal on küllaldaselt andmeid hinnata rahva varandust 1926. a. 400 miljardi dollari peale, ja et Põhja-Ameerika Ühend. Riigid seega on rikkamad kui ükskõik missuguse viie maailmajao rahvad kokku.

Komisjoni aruanne toob andmeid mitte üksnes rahva varanduse suuruse, vaid ka selle jaotuse kohta. Aruandest näeme, näiteks, et kuuetele aktsiaseltsile kuulub kolmandik kogu Põhja-Ameerika Ühend. Riikide veejõust, kaheksale ettevõttele kuulub kolm neljandikku kõigist antratsiidikaevandustest, kahele seltsile kuulub üle 50 prots. rauamullalademetest, neljale ühisusele — pea pool vasekaevandustest ja lõpuks 30 seltsile kuulub pea kaheksandik kõigist naftaallikaist.

Komisjoni töö tulemused selgitavad kogu Ameerika Ühend. Riikide majanduselu struktuuri. Aruandest näeme, et 1 prots. elanikest omab 59 prots. kogu rahva varandusest, 13 prots. aga 90 prots. See kapitalide kontsentratsiooni tendents

kõveneb järjest. 1922. a. alates on teostunud väga paljude suurte ettevõtete ühinemine, eriti tööstuse alal.

Samasugune majanduslik differentseerumine ja tresteerumise-protsess — mis ju kapitalistliku korra juures loomulik arenemistee, — on käimas nüüd ka Saksamaal ja mujal Euroopa riiges, kuid üheski teises riigis pole see kujunenud välja nii täielikult kui Ameerika Ühend. Riiges.

Komisjon jaotab varandused järgmistesse kategooriatesse:

	miljard. doll.
Maaomandused ja ekspuuteeritavad loodusvarad	122
Kinnisvarad (majad ja vabr.)	108
Vallasvara	123
Kokku	353

Alljärgnev tabel näitab varanduse jaotust üksikute majandusharude järgi:

	miljard. doll.
Põllumajand. omandused	64
Tööstusl. ja kaevand. ettevõtted	49
Ruudteed ja ühiskondl. ettevõtted	46
Riiklikud omandused	42
Majad, mööbel, elutarbed	38
Kauband. ettevõtted ja muud varand.	64
Kokku	353

Edasi näitab komisjoni aruanne, et 55 prots. rahvavarandusest langeb ametniklute ning tööliste palkade, kuna 45 prots. kapitali protsentide, ärikasude ja muude tulude arvele.

Eesti õunad ja kartulid Soome turul.

Kes ostab Eesti õunu.

Kuna suveõunad on juba lõppenud, on Eesti talveõunu Helsingi turul näha. Suuremalt jaolt on Eesti õunu müüdud kilo viisi, väikemüügil, otse tarvitajatele. On tõsi, et niiviisi on Eesti õunamüüjad kõrgemat hinda saanud kui engrosmüügil. Teiselt poolt on väikemüügil müües laevad pidanud seisma Helsingi sadamas 2—4 nädalat. Laevamehed aga ütlevad, et neil on aega küllalt. Hind on olnud 6—10 Smk. kilolt. Kuna varsti hakkavad külmad ilmad, oleks vaja, et Eesti laevamehed saaksid kohe Helsingi jõudes õuntest lahti. Sellepärast tuleks laevameestel pöörata järgmiste engros-firmade poole Helsingis:

1) Osuusliike Elanto, Helsinki, Siltasaa-renk. 8—10.

2) Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta, Vilhonk. 5.

3) Osuustukkukauppa, Vironkatu 5.

4) O.-Y. Hedelmäkeskus, Vladimirink. 17.

5) O.-Y. Mella, Panimokatu 11.

6) O.-Y. Karl Fazer, Tehtaank. 29.

7) O.-Y. Fructus, Fabianink. 21.

8) I. Sokoloff, Unionink. 15.

9) Baltic Company, Itäinen Satamakatu 6.

10) O.-Y. Terra, Sofiankatu.

Kõik — Helsingis.

Väga hea oleks, kui Eesti laevad, kui nad Helsingi saabusid, kuulutaksid kohalistes lehtedes. Näit. 20 Smargalisel kuulutusel paaris pealinna lehes oleks väga hea mulje. Kuulutuses

tuleks nimetada laeva nimi, kus laev seisab, õunte sort, kastide suurus.

Paar Eesti laeva (m. s. p.-l. Mall) on ka Riia-t õunu Helsingi toonud. On raske vahet teha, kas nad on paremad või halvemad kui Eesti õunad. Igatahes Riia õunu on Helsingis võimata odavamini müüa, kui Eesti omi, sest Riia õuntel on 2:50 Smargaline sisseveetull.

Eesti õunad Soomes on tänava aastal veidi paremad olnud kui varemalt. Selleks on aidanud kaasa vali väljaveokontroll. Siiski on S. A. me teadnud mõned halvemad õunapartiid, mis mitte soovitav. Kartulivedajad on käinud saalkonnas kaabamas, et mispärast ühedes kontrollasutustes lastakse halbu õunu kergesti läbi, kuna teistes jälle kontroll väga vali. Seepärast oleks soovi-

tav, et õunte väljaveokontroll igalpool oleks niisama vali, et halbu õunu ei lastaks läbi. Pakkimise peale tuleks edasi rõhku panna. Teised loovad 25-, teised 50-kg. kastide. Paremad oleks, kui kõik tooksid 25-kg. kastides. Neis säilivad õunad hästi ja niiviisi on kergem müüa.

Kartulite hinnad on praegu väga odavad, 40—60 Spenni kg. Seepärast kaebavad Eesti laevamehed, et praegu sda müümise t vähe kasu on. Võib olla, et hiljem hind siiski tõuseb. Peapõhjuseks, et hinnad odavad, on see, et Soomes endal oli võrdlemisi hea kartulisaak, nii et Soome kartuleid on rohke-ti turul. Kuna sõjavägi Soomes on üks suurematest Eesti kartulistjatest ja kuna sõjaväele karuli pakkumise hinnad läikid oksjonil väga odavaks, mõjub osalt ka see, et hinnad üldse odavad.

Teateid Eesti majanduse alalt.

Seisukord kaubanduses.

Põllumajanduse tähtsamad müügikaubad — või, lina ja kartul — on odavad. Kartulite jaoks ei ole ka küllalt turgu ja linade müügihooaeg on alles alguses. Novembris on tulumaks tasuda. Põllupidajatel on seepärast sisseostude jaoks raha vähe. See mõjub kaubitsemise peale takistavalt. Üldiselt võib öelda, et kaubanduses Eestis praegu vaikus valitseb. Ehk küll talvine hooaeg manufaktuurkaubanduses alanud, on ilmad alles soojad ja pühad emal, mispärast ka linnalased on ostmises loitud.

Ei ole veel kokkuvõtteid, kui suur väliskaubanduse üldlääbikäik oli oktoobris. Tänavu esimese 9 kuu jooksul ei olnud ta palju suurem kui läinud aastal ja septembris oli koguni väiksem. See tunnistab juba seda, et kaubanduses tänava vähem elavust tundub kui eelmistel aastatel, kus väliskaubanduse üldlääbikäik iga aastaga suurenes.

Seisukord tööstuses.

Talvise tee puudus takistab metsamaterjalide vedu metsast ja saagimisvabrikutest on mõnedel seepärast tööpuudus. Paberitööstused on tellimistega lähemaks ajaks varustatud. Nahaparkimis- ja jalanõudetööstuses ei ole töö vähenemist ette näha. Tekstiiltööstuse seisukord püsiv. Turgu sellel tööstusel on. Tsemenditööstusele teeb turupuudus takistusi. Samuti teeb turupuudus raskusi ka tulitikutööstusele. Metallitööstuse seisukord iseäralist uudist ei paku.

Sadamate seisukorrast.

Tallinna sadamas on laevade sissekäigu lõunapoolne tee 26 jala sügavuseks süvendatud, kuna põhjapoolne tee on 30 jala sügav.

Kaubahindade liikumine.

Tähtsamatest kaupadest on nov. esimesel poolel Tallinna börsi andmete järele (10. nov.) sealih ja loomaliha odavamaks läinud. Lange mine oli loomalihal kuni 80 ja sealihal kuni 120 marka puuda pealt. Odavam on ka kartulitärklis, 25 marka puudalt.

Kallinenud on 10. nov. noteerimiste järele: rukis 5—10 marka, rukkijahu 10—30 marka, odrad 10 marka ja või 160 marka puudalt. Kallimad olid ka munad 360 mk. kastilt (1440 tükki kastis).

Muude tähtsamate kaupade hind on seisnud püsiv.

Eesti marga kurss,

kui A. Ühisriikide dollari ja Inglise naelsterlingi kurssi võrdluseks võtta, seisis novembrikuu esimesel poolel püsiv.

Koduse käsitöö edendamine.

Koduse käsitöö organiseerimine ja kodukäsitöö-instituudi asutamine on teoksil. Loota on, et nende ülesannete teostamisel korda läheb tööta naistöolistele vähemalt osaliselt tööd muretseda.

Tööta tööliste arv

näitab Tallinnas viimastel kuudel kasvamist, kuid üldsummas on Tallinna töøbörsil nov. algusel vä-

hem töötsijaid registreeritud kui läinud aastal samal ajal. Tänavu 13. nov. oli registreeritud meestöölisi 784 ja naistöölisi 589. Läinud aastal samal ajal oli registreeritud mehi 1091 ja naisi 553.

Eesti väliskaubandus 9 kuu jooksul 1926. a.

(Riigi statistika keskbüroo andmetel.)

Tänavune 9 kuu väliskaubanduse bilanss on läinud aasta sama aja bilansile vastandiks aktiivne. Sissevedu on 6.887,6 milj. Emk., väljavedu aga 7.242,5 milj. Emk., seega väljavedu sisseveost suurem 354,9 milj. Emk. või 5,2% võrra. Läinud aastal oli sama aja sissevedu 254,1 milj. Emk. väljaveost suurem.

Viimase 3 aasta 9 kuu väliskaubanduse andmeid kõrvuti seades, saame järgmise pildi:

	1926. a.	1925. a.	1924. a.
	Miljonid Emk.		
Sissevedu	6.887,6	7.164,2	6.106,0
Väljavedu	7.242,5	6.910,1	5.287,6

Kuna sissevedu võrdlemisi ebakindlat arenemist näitab, suurenedes 1925. a. umbes 17,3% ja siis jälle langedes 3,9% võrra, on väljavedu aast-aastalt järjekindlalt suurenenud: 1925. a. oli ta eelmisest aastast 30,7% ja 1926. a. 4,8% võrra suurem. Võttes 1924. a. arvud aluseks (100-ks), näeme järgmisest 1/2 aasta bilansi arenemist:

	Sissevedu.	Väljavedu.
	9 kuu jooksul.	
1924. a.	100,0	100,0
1925. a.	117,3	130,7
1926. a.	112,8	137,0

Vaadates tänavu ja läinud aasta bilansse gruppide järele, näeme, et sisseveo kahanemine sündis toormaterjalide arvel: nii on kiuainete sissevedu vähenenud 502,0 milj., metallide — 103,9 milj. ja väetisainete — 49,9 milj. Emk. võrra. Selle vastu on suurenenud toiduainete (163,4 milj. Emk.), naha ja nahasaaduste (116,8 milj.) ja masinate (92,9 milj. Emk. võrra) sissevedu.

Väljaveos on suuremaid muudatusi järgmistes gruppides:

Suurenenud on:

	1926. a.	1925. a.	Vahe
	Miljonid Emk.		
Toiduained-karjasaad.	2.101,4	1.771,5	329,9
Puu ja puukaup	1.336,5	1.122,0	214,5
Nahk ja nahakaup	356,8	143,8	213,0
Kiuained	1.076,7	965,0	111,7
Kala ja kalakaup	48,3	34,5	13,8

ja vähenenud:

	1926. a.	1925. a.	Vahe
	Miljonid Emk.		
Tekstiiltööst.-saadused	1.065,7	1.347,8	282,1
Toiduained-põllusaad.	33,4	140,4	107,0
Elusloomad ja linnud	76,9	134,9	58,0
Paber	742,6	784,1	41,5
Kivid, mullad	201,3	230,0	28,7
Põllutöömasinad	2,4	12,3	9,9

Üksikute riikide osa meie väliskaubanduses näitab allseisev tabel:

	Sissevedu.	Väljavedu.
	%/% üldväärtusest.	
Belgia	1,9	5,9
Hollandi	2,3	3,0
Inglise	12,4	30,3
Läti	3,4	5,7
NSVL	5,3	14,0
Prantsuse	2,7	6,2
Rootsi	4,5	3,1
Saksa	30,3	21,1
Soome	2,7	3,2
Daani	1,3	4,5
Ühisriigid	11,1	1,4
Muud riigid	22,2	1,6
	100	100

Haruldane ärijuubel.

Demini kaubamaja 100 aastat vana.

28. novembril s. a. pühitses Tallinna suurim ja vanem kaubamaja „V. Demin“ oma 100-aastase tegevuse juubelit.

Vassili Demini kaubamaja, mis asutatud 1826. aastal, on püsinud kogu aeg ühel ja samal kohal — Viru ja Vene uul. nurgal, kuigi 1881. a. vana maja asemele ehitati uus, milles äri praegu asub.

Konstantin Demin, kes ühtlasi ka oma 25-aastast äritegevuse juubelit pühitses ja kes juba 1909. a. saadik kaubamaja juhatab, on ettevõtte asutaja pojapoeg.

Kaubamaja omanik on äri kõrval ellu kutsunud ka kilusoolamis- ja marmelaaditööstused, nii et ametnikkude ja teenijate koguarv Demini ettevõtetes ulatub 30 peale.

Soovime ka omalt poolt edu ja õnne lugupeetud ja soliid ärile järgnevasse tegevusaastasatta astumisel.

Õunte väljavedu Pärnu sadamast.

Õunte väljavedu Pärnu sadamast käesoleval aastal on olnud märksa suurem eelmisest aastast. Nii on tänavu Pärnu kontrollpunktis väljaveoks kõlblikuks tunnistatud augustis 14.100, septembris 18.835 ja oktoobris

11.470 netto klg. õunu, kokku 44.305 netto klg. Õunad on välja veetud 16 eksportööri poolt ja erandita kõik Soome, suuremalt jaolt Helsingisse. Väljaveokaubaks on olnud peaaesjalikult suveõunad, mis näitab, missugusest kaubast meil ülejääk. Vähemal määral on välja veetud ka talveõunu. Üldiselt võttes on

õuna kui kauba väärtus käesoleval aastal parem kui läinud aastal. Mis aga puutub õuntega ümberkäimisesse, sorteerimisesse ja pakkimisesse, siis tuleb siin palju ära teha, sest õunte sorteerimine, pakkimine ja turule toimetamine tõstab märksa kauba väärtust, on aga kahjuks meie eksportööride nõrgaks küljeks. C. M.

Teiste riikide majanduslik elu-olu.

Soome:

Kuna Eestis praegu on kõne all väljaveotelli kaotamine m. s. paberipuudelt, tahavad Soome töösturid selle vastu paberipuud väljaveotelli alla panna. Nimelt on paberipuude väljavedu suurel määral kasvanud. Kuna enne sõda viidi välja paberipuid umbes pool miljonit kubikmeetrit aastas, oli väljavedu 1925. a. 1,4 milj. kub.-m. Ja tänava on väljavedu olnud juba mõnikümmend tuhat kub.-m. suurem kui tervel viim. aastal. Paberitöösturid räägivad tooresainete lõppemisest. Põllumehed, kui metsaomanikud, on väljaveotollide vastu. Asja üle vaieldakse ajalehtede veergudel. Valitsus pole veel asjas seisukohta võtnud.

Käesoleval aastal on Soomes müüdnud saetud puukaupa 970.000 stand. Suurim ostja on Inglismaa (425.000 stand.). Tuleval aastal laadimiseks on müüdnud ligi 200.000 stand. Nagu teada, on käesoleval sügisel hinnad tõusnud umbes 1½ nael.-sterl. standartilt. Paberi väljavedu oli aasta 10 esimese kuu jooksul 172.000 tonni, vastaval ajal läinud aastal aga 188.000 tonni. Puumassi ja papi väljavedu tegi 85.107 tonni (vast. ajal viim. aastal 96.736 t.).

Prahihinnad Läänemerele on praegu pea kaks korda kallimad kui vastaval ajal läinud aastal. Näiteks on puukauba praht Lõuna-Soomest Inglismaa idarannikule 70—75 sh. standart, Hollandi sadamatesse 35 flor. ja Belgiasse 55—60 shill. standart. Kuna kogu suve oli telliskivi prahihind Loksalt Helsingi 135 Smk. 1000-lt, on see nüüd tõusnud Smk. 150 peale tuhandelt.

Käesoleval aastal on Helsingis ehitatud 106 elumaja ja töö all on praegu 100 hoonet. On arvestatud, et käesoleval aastal on Helsingi juure saanud 10.000 uut tuba ja kööki.

Juba paari nädala eest olid Soomes ilmad väga külmad, paiguti 7—21 C°. Kemi sadamasse ei saa enam laevad sõita ja koguni Vaasa sadamasse on juba jäälohkuja saadetud. Helsingis on sadam jääst vaba. Eesti kartuli- ja õunalaevad on pidanud kütteabinõusid tarvitusele võtma, et hoiduda kartulite ja õunte külmamisest. Nüüd on ilmad siiski soojemaks läinud.

Kartulihinnad langevad edasi. Käesoleval nädalal on Eesti kartuleid müüdnud 48—50 Spenni kg. Ostjaid on vähe. Õunaturg on veidi soodsam, hinnad 6—10 Smk. kg. Mitmed kartulimüüjad siin ütlevad, et Eesti kartulite hinnad on sellepärast odavad, et Eesti kartulite müüjad Tallinnas müüvad liig odavasti Soome ülesostjatele.

Läti:

Majanduslik seisukord, mida veel hiljuti kindlana ära märgiti, on viimasel ajal halvenenud, sest praegune maailma majanduslik konjunktuur pole õieti soodne. Mõnede eksportkaupade hinnad langevad, või jälle nende väljavedu on raskendatud transportolude tõttu, seevastu paljude hädatarvilikkude importkaupade hinnad tõusevad.

Väliskaubanduse valitseb teatav vaikus, mille põhjuseks Inglise söekaevurite streik. Streik Inglismaal hakkab oma mõju avaldama Läti väliskaubanduse peale. Eriti raskesse seisukorda on sattunud puuvalmistuste töökodad, vabrikud. Näit. kodutarbeasju valmistati terved mäed. Krediidisaamises tekivad raskused. Krediidipuuduse üle kaebavad ka need tööstusharud, kes tooresaineid sisse veavad. Läti pank on väga tagasihoidlik krediidi andmisega. Erapankades otsivad nüüd krediiti ka sarnased firmad, kes ennem ei kaevanud rahapuuduse üle. Tuleb märkida, et seisukord on halvenenud ühetasa nii Läti kui muulaste ettevõtetes. Juudid, keda rahanduse mõttes tugevamateks loeti, pole erandid. Tõendub, et niihästi kaubandusesse kui ka tööstusesse on liig vähe oma kapitali mahutatud, vaid kõik on krediidiga ehitatud. Ettevõtted ei jõua mitte ainult võlga tasuda, vaid isegi protsente maksa.

Kaupmehed hakkavad ostjate puuduse üle kaebama. Maameeste peale pandud lootused ei minevat täide. Maamehed ei osta. Siinjuures tuleb märkida, et põllumeeste seisukord on raskem kui seda arvata võis. Talv juba lävel, aga põllumeestel on vähe saadusi müügiks, pole ka raha kaupade sisseostuks. Seisukorra peatset paranemist pole lootata ja asjata

süüdistatakse protsentide normeerimise poliitikat, milline — nagu mitmed kinnitavad — seisukorda halvendanud. Pahe juurt, nagu juba tähendatud, tuleb sügavamalt otsida.

Muuseas tähendatakse ka valuuta tagavara vähenemise peale. Selles küsimuses liialdatakse palju. Läti panga seletuse järele on seisukord praegu samasugune kui eelmisel aastal. Võrdlus: läinud aasta 21. oktoobril oli Läti pangal välisvaluutat 34,5 miljoni lati eest, käesoleval aastal — 32,6 miljonit plus kulla tagavara juurekasv. Valuuta tagavara oli kõige väiksem veebruaris, nimelt 27,6 miljonit latti, aga 21. oktoobrini suurenes ta jällegi 32,6 miljoni latini. Praegune seisukord on sarnane, et valuuta ja raha kursi asjus hädaohtu karta pole.

Juubelinäituse korraldamine. Valitsus otsustas korraldada 1928. a., riigi 10 a. kestvuse puhul, põllumajanduse-tööstuse näituse, milline annab täieliku ülevaate rahvamajanduse saavutuste kohta 10 aasta jooksul. Kavatakse määrata erikomisjoni näituse korraldamiseks.

Vale väliskaubanduse statistika. Statistika peavalitsuse andmed Läti väliskaubanduse kohta näitasid siamaani suurt impordi ülekaalu väliskaubanduse bilansis. Mitmed avaldasid kahtlust, kas see suur puudujääk ka tõele vastab. Tõesti, kui puudujääk Läti väliskaubanduse bilansis nii suur oleks, siis tekiks terav välisvaluuta puudus ja majanduslik seisukord muutuks õige raskeks. Kahtlust selle kohta, kas väliskaubanduse andmed õiged on, suurendas veel välisriikide statistika, mille järele kaubanduse tulemused olid Lätile palju rahuldavamad kui Läti enese statistika järele. Seda õiendavad näiteks Inglise ja Saksa kaubanduse bilansid. Eriti kõvasti läheb lahku Läti andmetest Eesti statistika 1925. a. kohta. Läti statistika peavalitsuse andmete järele ekspordeeriti Eestisse kaupu 3,43 miljoni lati eest, aga andmete järele 5,41 miljoni lati eest. (394 miljonit Eesti marka, keskmise kursi järele 1,37). Vahe on tervelt kaks miljonit latti Läti kasuks. Import Eestist on Läti andmete järele 7,53 miljonit latti, aga Eesti andmete järele 8,73 miljonit latti (637 miljonit Eesti marka). Ka siin on vahe suur: 1,2 miljonit latti, aga siin ületavad Eesti andmed Läti omi ainult 16 prots. võrra, seevastu Läti ekspordi hindab Eesti peaaegu 60% võrra kõrgemalt, kui Läti ise.

Poola:

Poola majandusolud on viimastel kuudel kõikides majandusolu harudes tunduvalt paranenud. Rahandus, kõigepealt valuuta

stabiilsus, tasakaalustatud riigieelarve, kaubandusbilansi aktiivsus ja tööta tööliste arvu vähenemine on kõige tähtsamad paranemise tunnused.

Paranemise protsessis mängisid tähtsat osa usaldus nii poliitiliste kui ka majandusolude stabiilsuse vastu. Kestvale paranemisele mõjus ühtlasi kaasa hea konjunktuur sise- ja välismaal, nii et viimased kuud mitte ainult suurt jõupingutust viimase aja rasketes majandus- ja rahandusoludes ei tähenda, vaid isegi psükoloogilist ning materjaalset „tervenduskapitali“ loonud on.

Rahanduspoliitikas suudeti läbi viia pealesanne — zloti kursi stabiilsuse loomine ja tema alalhoidmine. Käesoleva aasta juunikuust saadik püsib zlot ühel kõrgusel: ca 9 zloti — üks dollar. Suuremat tõusu zloti kursis takistatakse vastavate asutuste poolt, sest et liig järsk tõusuprotsess võiks riivata väliskaubandust. Poola zloti stabiliteedi tähtsus tõuseb veel enam, kui silmas pidada, et teda interventsioonita ja ainult olude üldise paranemise loomulikul alusel saavutati.

Juba neli kuud tasakaalustatud riigieelarve ja aktiivne kaubabilanss kõvendavad usaldust kursi stabiilsuse vastu.

Riigieelarve tasakaal, mis ühelt poolt üldistest majandusoludest oleneb, kuid teiselt poolt tunduvalt mõjub nende olude peale, on viimastel kuudel mitte ainult tasakaalustatud, vaid ilmub isegi sisseveo ülekaalu. Käesoleva aasta esimesed viis kuud andsid väljaminekuid 704 milj. zl., sissetulekuid — 645 milj., nii et puudujääk oli 59 milj. Juuni, juuli ja august andsid sissetulekuid 476 milj. ja väljaminekuid 461 milj., tähendab ülejääki 15 milj. suuruses. Terve aasta eelarve võiks arvatavasti järgmiselt kujuneda:

Väljaminekud. Sissetulekud.		
Jaanuar-august (tegelik bilanss)	1.165	1.121
September	157	157
IV veerand	484	484
	<u>1.806</u>	<u>1.762</u>

Peaks arvatavad summad tegelikkudega ühtuma, siis lõpeb eelarveaasta puudujäägiga 44 milj. zl. suuruses. Suvine tasakaal saavutati monopoli ja riigi raudteede sissetulekute suurenemise teel ja need sissetulekud võivad ka edaspidi kuni aasta lõpuni eelarve tasakaalus hoida, küsimus on ainult, kas ja mis määral jooksvad kuud esimesel poolaastal tekkinud puudujääki vähendada suudavad.

Üldiste rahandusolude paranemine annab end tunda kõigepealt Poola panga arvudes. Va-

luuta- ja kullatagavara, mis 10. 9. 228. milj. zl. välja tegi, oli juunikuust saadik 101 milj. võrra kasvanud. Ühtlasi on pangatähtede ringvool 200 milj. zl. võrra tõusnud, ta oli 1. 9. 560 milj. Emisjonikate tõusis 31-st maikuul 43 peale septembris. Poola panga diskontoprotsenti alandati kuni 10%, erapankade maksimaalprotsent langes 24 pealt 16 peale. Ühtlasi tasus Po la pank Federal Reserve pangalt võetud ja Bank of England'ile panditud 10 milj. dollarit saadud kulla eest. Pinevuse lahendamise märgiks riigi rahanduses on ka see, et elanikud viimasel ajal kergemalt suudavad täita oma kohuseid maksustamisalal ja et ka kaudsed maksud monopolide näol märksa suuremaid summasid sisse toovad.

Rootsi:

Majanduslik elu. 1926. a. kolmanda veerandi kohta käivate majanduslikkude raportite järgi otsustades näib üldine mulje olevat see, et Rootsis on tänavu olnud võrdlemisi hea põllumajandusaasta ja et tööstuse seisukord on üldjoontes püsinnud muutumata. Siseriigi kaubavahetus on olnud elavam kui mullu samal ajal. Selle vastu on väliskaubandus veidi nõrgenenud. Pangaringkonnad panevad selle nähtuse ühendusse Inglise sõestreibiga ja arvavad, et see on mõõduv nähtus. Sõestreibi tagajärjed hakkasid end oktoobrikuu jooksul juba üsna teravalt tunda andma. Selgus, et sütetagavarad on seevõrra vähenenud, et mitmed laevaliinid ning vabrikud on sunnitud olnud üle minema puukütte peale. See asjaolu, mille peale olen juhtinud teie tähelepanu erirapordis, näib teataval määral soodustavat Eesti põletispuude, eriti männipuude, sissevedu Rootsi. Tuleks ainult selgusele jõuda kuivõrd meie hinnad ja m. tingimused lubavad põletispuude väljavedu siia. Seevastu näivad Eesti kartulite väljaveovõimalused Rootsi tänavu olevat üsna väikesed, kuna tänavune kartulisaak siin on kujunenud võrdlemisi heaks.

Leedu:

Turu küsimus Leedu ekspordile on viimasel ajal õige tähtsaks saanud. Esimestel iseseisvuse aastatel läks peaaegu kolmas osa Leedu väljaveost Saksamaale. Kuid praegu on Saksa kaitsetollide tõttu Saksa turg Leedu põllumajandus- ja kaubandusele pea täiesti kinni. Kuna ka teistes maades pole veel leitud Leedu saaduste turgu, siis jääb Leedusse kasutamata põllumajandus- ja kaubandus- saaduste ülejääk, mis rõhub alla nende saaduste hinnad siseturul ning teeb põllumehele suurt kahju.

Kuid mitte paremas seisukorras pole Leedu tööstus. Töötades enne sõda ainult Vene jaoks

ning vastavalt kahanedes tolle turu nõuetele, ei ole Leedu tööstusel Lääne-Euroopas praegu turgu.

Seni puudus Leedu tööstussaadustel kindel turg Venes, siseturul on juba nende saaduste üleproduktiooni märgata ja edaspidine väljatootamine on suureks rii ikoks.

See hädaoht tahetakse nii ehk teisiti kõrvaldada. Valitsus, sõlmides kaubalepingut välismaadega, tahab tulevikus meeles pidada turuküsimust, üle minnes eriliste konventsioonide peale niisuguste riikidega, kes peavad ja tahavad tulevikus pidada Leeduga laiemat kaubandusvahetust.

Leedu veab välismailt kaupu sisse sama palju kui ise välja. Seni oli meie sissevedu täiesti vaba. Igal riigil, kes valmistab Leedule tarvisminevaid kaupu, on Leedus vaba turg, vaatamata selle peale, kas see riik ostab ka midagi Leedust või mitte, ja veel enam — vaatamata selle peale kas tal on Leeduga kaubaleping või mitte. Kuid praktikas viib see seisukord tolle juure välja, et Leedu turu tähtsus välisriikidele jääb kasutamata Leedu tööstussaadustele turgude leidmise küsimuses.

Prantsusmaa:

Majanduselu. 13. oktoobril esitas valitsus 1927. aasta riigieelarve kava saadikutekoja finantskomisjonile. Selle tähtsamad jooned: tulusid 39.960 miljonit franki, kulusid 39.382 miljonit, nii siis ülejääk 578 miljonit. Kõik võimalikud väljaminekud on eelarvesse üles võetud, et kindlustada eelarve tõelist tasakaalu. Autonoomse amortisatsiooni kassa kasutada on ette nähtud 8 miljardit, millest 3.193 miljonit eelarve krediididest, 1.543 miljonit Dawesi kava sissetulekutest ja 4.981.592.000 franki tubakamüügist, kinnisvara esimese mutatsiooni lõivust ja parandusmaksust. Välisvõlgade tasumisel on ette nähtud frangi kurss: 1 nael — 150 franki. Finantskomisjoni järelekuksimise peale teatas Poincaré, et administratiivreformide läbi kokkuhõivatavad summad ei ole arvesse võetud 1927. a. eelarve kokkuseadmisel. Seni saavutatud kokkuvõtteid olevat umbes 116 miljonit — tähtsusetu summa, mis kasvab, sest et reformide tagajärjed end tunda hakkavad andma alles hiljem. Parlament tuleb kokku umbes 12. novembril, et otsustada eelarve arutamisele asuda. Valitsuse kindel tahtmine on, et eelarve vastu võetaks enne uut aastat; ta loeb seda tingimata tarvilikuks finantsseisukorra terendamise edukaks jätkamiseks.

Frangi kurss. Frank on kuu jooksul tunduvalt tõusnud. Kuu algul oli nael 170 frangi ümber, vastu kuu lõppu juba 157 ümber. Oelda-

vasti ei olevat valitsus selle tõusu juures mingit aktiivset osa mänginud, see olevat spekulatiivsete ostude tagajärg. Poincaré kavatsused frangi stabiliseerimise tasapinna ja aja kohta püsivad kõige tihedamas saladuses.

Väliskaubandus. Septembris sisse veetud 4.625 miljoni frangi eest, välja 5.196 miljoni eest, seega on Prantsusmaa jälle kätte võitnud aktiivse kaubabilansi, mis kevadest saadik kaduma oli läinud. Esimese kolme veerandaasta jooksul oli sissevedu 44.291 miljonit franki, väljavedu 42.707 miljonit. Väljavedu on läinud peaaesjalikult Inglismaale (7.650 miljonit), Belgia-

Luksemburi tolliliitu (6.918 miljonit). Prantsuse asumaadesse (6.450 m.), Schweitsi (2.767 m.), Ühisriikidesse (2.747 m.), Saksamaale (2.732 m.). Sissevedu on pärit olnud Ühisriikidest (5.810 miljonit), Suur-Britanniast (4.920 m.), Saksamaalt (3.419 miljonit), Belgia-Luksemburi tolliliidust (3.285 miljonit), Itaaliast (1.764 miljonit). Oma asumaadest on sisse veetud 5.050 miljoni eest. Väliskaubanduse bilanss on aktiivne (Prantsuse kasuks) Inglismaaga, Belgia-Luksemburi tolliliiduga ja oma asumaadega; ta on passiivne (Prantsuse kahjuks) Ühisriikide ja Saksamaaga.

Lühemaid teateid välismailt.

Leedu tööstus.

Leedu tööstusettevõtted jagunevad kahte liiki: ennesõjaaegne — raua-, naha-, puutööstus, veskid, ja pealesõjaaegne, suuremalt jaolt inflatsiooniaegne — õlle-, tubaka-, manufaktuurvabrikud, põllumajandussaaduste ümbertöötamise ettevõtted. Kõik need on enamasti väikesed ettevõtted, kus töötab 1—2—5 töölit. Ettevõtteid, kus töötab vähemalt 10 töölit, on üldse 549, üldise tööliste arvuga 8.634.

Kõigist neist ettevõtetest on peaaegu ainult tapamajadel ja meiereidel küllaldaselt tooresainet kohapeal saada ja laialine turg välismail, ja kui nendest mõni kaebab, siis ainult krediidi nappuse ja tema kalliduse üle. Ainult need tööstusettevõtted Leedus ei ole mingisuguste protektsioon-tollidega kaitstud.

Raua- ja nahatööstus on asutatud enne sõda Vene turu jaoks, samuti puuümbertöötamisvabrikud; veskid töötavad ainult väikese osa sellest, mis võiks välja töötada, sest nende endine loomulik turg — Vene — on suletud, aga mujal ei kannata nad välja võistlust.

Sedasama võib öelda, ainult rohkem kategoorilises vormis, suure osa teiste ettevõtete kohta, näiteks: tiku-, paberossikestade-, kipsi-, õlle- ja viinapõletamisvabrikute kohta. Need on kõik pealesõjaaegsed ettevõtted, nad võiksid töötada mitu korda rohkem kui praegu.

Peaaegu kõik teiste tööstusettevõtete omanikud hädaldavad väga raskete olude pärast, nõuavad krediite, kaitsetolle jne. Need ettevõtted saavad enamasti kõik oma tooresaine välismailt (välja arvatud puu-, õlle-, piiritusvabrikud ja põllumajandusettevõtted). Kõik nad võivad teutseda ainult kõrgete kaitsetollide tõttu, aga Leedu elanikud peavad maksma kõrgeid hindu.

Mõned nendest maksavad isegi oma võistle-

jatele suuri tasusid, et need ainult oma vabrikuid ei laseks käima. Teine jälle, kel on puuvillavabrikute 8 töölisega, palub tõsta Leedus sisseveetava manufaktuuri tolli seitsmekordseks, hädaldades, et muidu jääb ta vabrikute seisma, sest ei pea võistlusele vastu. Siin oskab juba niisugune ettevõtjake palju rääkida oma vabrikust, vaatamata sellele, et Leedus puuvill ei kasva ja selle ümbertöötamisvabrikud välismail on hiiglatugevad, viimase võimaluseni välja arenenud oma töö odavuse ja headuse suhtes.

Ainult niisugune tööstus võib edasi elada ja avaldada nõudmisi tegutsemiseks, kes iseendast on elujõuline ja mitte parasit teiste ärvel.

Ameerika kaubanduskomisjon Venes.

Hiljuti Venet külastanud Ameerika kaubanduskomisjoni juhid esinesid Ameerika valitsuse ees sooviga, et see viivitamata otsekohestesse läbirääkimistesse astuks Moskva Nõukog. valitsuse tunnustamise eesmärgiga. Sellekohases teadaandes president Coolidge'ile konstateerib komisjon, et Venemaa olevat poliitiliselt kui ka majanduslikult küps tunnustamiseks Ameerika poolt, ja et mingit kahtlust olla ei saa, et Nõukogude valitsus valmis on oma Ameerika sõjavõlgasid tunnustama, Ameerika eraomandust Venemaal mitte puudutama ja loobuma ametlikult enamlisest kihutustööst Ameerika Ühisriikides.

Majanduslike huvide seisukohalt, nii kindnitatakse komisjoni teadaandes, on tungivalt tarvilik Venemaa tunnustamine, sest ainult sel alusel võib mõlema maa vaheline kaubandus edukalt areneda. Venemaal olevat suur tarvidus Ameerika kaupade ja Ameerikaga koostöö järele tööstuse ja kaevanduste ülesehitamiseks. Kuid ilma ametliku valitsustevahelise läbikäimiseta on

võimatu Ameerika kaubanduse ja kapitali laiulatu liikum tegutsemine Venemaal. Seejuures juhib teadaanne tähelepanu Saksa majandusliku edu peale Venemaal ja Inglismaa proteguste energiliste katsete peale kaubanduses Venega juhtivat osa mängida. „Ameerika peab,“ nii seletab komisjon, „toimima, enne kui liig hilja on. Ainult Nõukogude Vene tunnustamine Ühisriikide poolt võib Ameerika majandusele võita Venemaa, kui müügituru“.

Ameerika valitsuse seisukoht selles küsimuses ei ole veel välja kujunenud. Mellon, Hoover ja Jardine, raha-, kaubandus- ja majandusministerid, on nõus suhteid Venega uuendama. Riigisekretär Kellogg on aga täiesti selle vastu, kuna Coolidge seni oma arvamist ei ole avaldanud. Igatahes usub Ameerika tööstus, kes huvitatud on Vene äriist, et Houghton, Mellon, Hoover ja Jardine saavutavad võidu Kelloggi üle ja aitavad niiviisi Ameerikale uue laialdase müügituru avada.

Rahvusvahelised sündikaadid Vene kontsessioonide kasutamiseks?

Prantsuse töösturite ringkonnis on kerkinud päevakorrale kavatsus asutada suurt rahvusvahelist konsortsiumi, mille ülesandeks oleks nafta- ja kaevanduste kontsessioonide omandamine Venes. Peale Euroopa töösturite võtaks osa konsortsiumist ka Harriman, kes öieti ongi mõtte algataja. Ta alustas hiljuti läbirääkimisi Saksa töösturite rühma ja Lõuna-Vene kaevanduste endiste omanikkudega, et ühiselt omandada kontsessioone Krivoi-Rogi rauakaevanduste peale Jekaterinoslavi kubermangus.

Saksa krediidid Venega kaubitsemiseks.

Teatavasti on Saksa 300-miljoniline krediit määratud ainult raske tööstusele pikaajaliste äritehingute jaoks Venega. Et aga ka teistele ärialadele võimaldada kaubitsemist Venega, siis asutatakse uus krediidifond, kusjuures ettevõtetele tuleks vastutada 50 % krediidi summast, riigil

— 30% ja kinnituseeltsidel — 20%, milleks need annavad kasutada 5,6 miljonit Saksa marka. See fond on määratud kõigepealt Ida-Preisi põllusaaduste (hobuste ja seemnevilja) väljaveoks Venesse. Samuti tahetakse Vene villa ja puuvilla väljavedu, mis viimasel ajal pea täielikult läheb Inglismaa kaudu, jälle juhtida Breemeni kaudu. Ka tahetakse fondi tarvitada importi finantseerimiseks, ja ainult Saksa karusnahkade kaubanduse ja tööstuse huvides. Väike osa fondist tarvitatakse ka Vene tubaka sisseveo soodustamiseks Hamburi kaudu.

Vene metsasaaduste väljaveo finantseerimine Inglise poolt.

Mitmed Inglise pangad avaldasid nõusolekut Vene metsasaaduste väljavedu Inglismaale finantseerida 2 miljoni naelsterlingiga. Krediidid antakse tarvitada Vene puustrustile ja nende tähtaeg kestab kaks aastat.

Samal ajal alustasid Siberi võõrganisatsioonid läbirääkimisi Daani pankadega või väljaveo finantseerimise üle.

Ida-Preisi majandustegelased Venes.

Teatavasti külastas hiljuti Venemaad suurem Ida-Preisi töösturite delegatsioon. Nüüd, peale tagasijõudmist, andis delegatsioon aru oma reisimuljetest ja saavutatud tagajärgedest. Delegatsioon koosnes täielikult eraisikutest ja leidis eest Vene asutustes suurima vastutulelikkuse, eriti vist küll seetõttu, et see esimene seesugune suurem Saksa delegatsioon oli, mis külastanud seni Nõukogude Venet. Saksa delegatsioon võis täiesti vabalt oma tahtmise järele valida ettevõtteid tutvumiseks, ja kõik ta soovid leidsid täitmist. Delegatsioonist osavõtjate poolt sõlmiti Moskvast üks import- ja üks eksporttehing; samuti alustati läbirääkimisi edaspidise äri üle. Vaatamata mitmele raskusele, millega arvestama peab äritegevuse ja eriti finantseerimise juures, peavad osavõtjad Saksa aktiivsuse suurenemist Vene ärialal soovitavaks ja võimalikuks.

Karjasaaduste hinnad Londonis 19. XI. s. a.

Või:

Daani	170 sh. per cwt.
Eesti	puudub turul.
Uus Merimaa	138 kuni 150 sh. per cwt.
Läti	puudub turul.
Siberi	128 kuni 134 sh. per cwt.
Daani või 2 sh. tsentneri pealt odavam, teistes võisortides mingisuguseid iseäralisi muuda-	

tusi hindades ei olnud. Üldine turu seisukord on ikka nõrk. Arvatakse, et nõudmine vahest proteguste madalate hindade juures elavamaks muutub. Ka on lootusi söetööstuse streigi likvideerimise peale. Teiselt poolt aga on ka või sissevedu asumaadest kavakindlalt suurenenemas. Kopenhageni ametlik noteerimine sel nädalal oli 285 kr. võrreldes 284 krooniga eelmisel nädalal.

Nagu teatakse, leiab osa Daani võiproduktiooni mahutamise võimalust Ameerika Ühisriikidesse. Siinset külmutusmajades hoitavat Eesti võid on katsutud Saksa turule saata, kuid halva tagajärjega.

P e k o n :

Daani	98	kuni	106	sh.	per	cwt.
Rootsi	90	"	99	"	"	"
Eesti	87	"	94	"	"	"
Poola	80	"	92	"	"	"

Pekonihindades käesoleval nädalal iseäralisi muudatusi ei olnud, kuid üldine turutendents oli siiski nõrgem. Ka ilmastik on suuresti mõjunud pekoni kaubanduse peale: soojad ja vihmased ilmad ei avalda head mõju ostutuju peale. Põhjapoolsetes turgudes oli natuke kindlamat põhitooni märgata. Arvatakse, et detsembrikuu algul hinnad avanseerima hakkavad. Oktoobrikuul veeti Inglismaale pekoni sisse 654.237 tsentneri, võrreldes 598.059 ts. 1925. a. ja 565.330 ts. 1924. a. sama kuu jooksul. Ehk küll oktoobrikuul pekoni Inglismaale rohkem sisse veeti kui läinud aastal samal kuul, on üldine sissevedu käesoleva aasta esimese 10 kuu jooksul väiksem kui eelmisel aastal. Eile jõudis Londoni a.-l. „Baltaboriga“ 473 palli Eesti pekoni.

M u n a d :

Daani	25	kuni	27	sh.	per	120	tk.
Eesti	17	"	20	"	"	120	"
Leedu	26/6	"	16/6	"	"	120	"

Munade hinnad on käesoleval nädalal püsinud väga irregulaarsetena. Nõudmine on nõrk

kõikide sortide peale, mis põhjendatud tööstuse raskest seisukorrast ja soojast ning vihmast ilmastikust. Eile jõudis Londoni vähem partii Eesti mune.

Võihindade langemise puhul selgituseks.

Eesti ajakirjanduses ilmus viimasel ajal kirjutusi, milles Eesti võihindade langemise põhjuseks välisturul või halvenemine seletatakse olevat. Toome alamal andmeid, mis näitavad, et Eesti võil üksi hind ei ole langenud, vaid teiste maade võil samuti. Hinnad on näidatud „The Groceri“ järele, nagu nad 9. okt. Londonis olid:

	1926. a.	1925. a.
	Inglise shill. per tsentner.	
Daani	180—182	234—236
Eesti	146—150	215—220
Uue-Meremaa I s.	146—152	230—234
Austraalia	144—150	218—222
Siberi	124—134	184—190

Kui arvata 1925. a. hinnaks 100, siis oli hind:

	1926. a. 9. okt.
Daani	76,9—71,1
Eesti	67,9—68,2
Uue-Meremaa	63,5—65,0
Austraalia	66,1—67,6
Siberi	67,4—70,5

Nagu neist andmetest näha, on hind Eesti võil Londoni turul vähem langenud kui Uue-Meremaa, Austraalia ja Siberi võil.

Laevade liikumine Tallinna sadamas

10.—25. novembrini.

Klaaritud sisse mitmesuguse kauba ja reisijatega üldse 78 auru- ja mootorlaeva, nendest: Eesti lipu all 44 aurikut ja purjelaeva; Saksa lipu all 14 aurikut ja mootorlaeva; Soome lipu all 12 auru- ja mootorlaeva; Rootsi lipu all 2 aurikut; Danzigi lipu all 2 aurikut; Inglise lipu all 1 aurik; Daani lipu all 1 aurik; Läti lipu all 1 aurik; Hollandi lipu all 1 aurik.

Sama aja jooksul klaariti sadamast välja mitmesuguse kauba ja reisijatega 69 laeva.

Pärnu sadama tegevus

10. nov. — 25. nov.

Sisse klaaritud üldse 12 mitmesugust laeva: Eesti lipu all 9 aurikut; Saksa lipu all 2 aurikut; Norra lipu all 1 aurik.

Laevad tõid peaaesjalikult reisijaid ja segakaupa, kuna üks tõi petrooleumi.

Sama aja jooksul klaariti Pärnu sadamast välja 12 mitmesugust laeva, enamasti reisijate, segakauba ja metsamaterjaliga, üks viis telliskive Helsingisse.

Äriettevõtete koosolekuid.

7. detsembril:

O.-ü. „Silikat“ erakorraline peakoosolek kell 8 õht. Aia tän. nr. 2, vabrikantide ühisuse ruumes.

10. detsembril:

A.-s. „Nahavabrik Harry Friedrichs“ erakorraline peakoosolek kell 12 p. Aia tän. nr. 6.

11. detsembril:

Eesti tikutööstuse a.-s. „Lendra“ aktsionäride erakorraline peakoosolek kell 12 p. Soo tän. 29.

A.-S. „Esimese Juureveo Raudtee de Seltsi Venemaal“ järjekorraline üldkoosolek kell 1 päeval Vene t. 8.

15. detsembril:

„Tuletikuvabriku Ed. Pohl a.-s.“
aktionäride erakorraline peakoosolek kell 12
päeval Valli tän. 4.

Uusi seadusi ja määrusi.

Vabariigi valitsuse poolt 3. novembril 1926.
a. vastu võetud määrus 27. oktoobril
1921. a. vastuvõetud lina ja linaseem-
netega kauplemise määruste („R. T.“
nr. 97 — 1921. a.) §§ 4 ja 5 muutmise täi-
endamise kohta.

Vabariigi valitsuse poolt 27. okt. 1921. a.
vastuvõetud lina ja linaseemnetega kauplemise
määruste §§ 4 ja 5 muudetakse ja täiendatakse
järgmiselt:

§ 4. Väljaveetavad Eesti külvilinaseemned
peavad olema puhtates kottides ja kandma eesti-
ja ingliskeelset pealkirja:

Eesti linaseeme. Puhtus . . . . . %

Estonian linseed. Purity

Külvisseeme.

Grownseed.

Külvi- ehk kroonseemne nimetuse all on lu-
batud välja vedada ainult niisugust linaseemet,
mille puhtus on mitte vähem kui 97,5%, idanevus
1. septembrist kuni 1. veebruarini mitte vähem
kui 83% ja 1. veebruarist kuni 1. septembrini

mitte vähem kui 87% ja niiskus mitte üle 11,5%
ning mis põllutööministeeriumi poolt seemne-
müügi korralduse seaduse 18. veebuari 1921. a.
põhjal („R. T.“ nr. 20 — 1921. a.) väljaantud
määruste nõuetele vastavad. Linaseemned, mis
ei vasta tähendatud nõuetele, peavad väljaveo
korral kottidel kandma selget pealkirja „Öli-
seeme“ — „Oilseed“.

§ 5. Kaubandus-tööstusministril on õigus
määrata lina ja linaseemnete väljaveo kontrolli
teostamiseks ametlikke linapraakereid Tallinna,
Valga ja Pärnu tlliasutuste juure.

Riigikogupoolt 5. novembril 1926.
a. vastuvõetud kartuliveo kontrolli
seaduse muutmise seadus „Kartulivi-
veo kontrolli seaduse“ („R. T.“ nr. 12
— 1926. a.) § 6 kaotab mak-vuse.

Öiendus.

„Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ nr. 19,
välismaa lühemate teadete osas, on kirjutusse
„Inglise laen Vene väljaveo finantseerimiseks“
sisse juhtunud eksitav viga. Esimeses reas on
õeldud, et „ühe Inglis-Eesti eksportseltsi poolt
anti Vene vilja ülesostu organisatsioonile „Eks-
porthleb'ile“ laen, 2 miljoni naelsterlingi suurus-
ses“ jne. Peab olema — Inglis-Vene eks-
portseltsi poolt jne., mida lahkesti öiendada pa-
lume. Toimetus.

Toiduainete-turg.

26. XI. 1926. a.

Nisu, kaal — 496 Inglise naela	
Northern Manitoba	£ 57/6
Hard Winter	56/—
Rosario Santa	”
Jahu, kaal — 280 Inglise naela.	
Manitoba	” 43/—
Austraalia	” 41/—
Kansas	” 40/—
Odrad	
Kanada Nr. 3, kaal — 370 Inglise naela	” 33/—
Kalifornia, kaal — 424 Inglise naela	” 41/—
Kaerad, kaal — 320 Inglise naela	
La Plata	” 21/—
Kanada Nr. 2	” —
20. XI. Linad, cif.	
Riga Z. K.	” 55.10
Pärnu H. D.	” 55
Slanetz U/A Medium	” 65

London.

Bacon, kaal — 112 Inglise naela		Sh.
Iiri	”	103/— — 122/0
Daani	”	100/— — 106/0
Kanada	”	98/— — 102/0
Ameerika	”	—
Munad, kaal — 120 Inglise naela		Sh.
Inglise	”	28/— — 30/0
Iiri	”	22/6 — 26/6
Või, kaal — 112 Inglise naela		Sh.
Hollandi	”	166/0 — 168/0
Daani	”	170/0 — —
Uus-Meremaa	”	180/0 — 150/—
Austraalia	”	116/0 — 160/—
Argentiina	”	120/0 — 142/—
25. XI. Eesti või		” — — —
Läti	” I sort	” — — —
”	” II ”	” — — —

Kaupmehed ja töösturid!

On juba aeg uuendada „Kaubandus-tööstuskoja Teataja“ tellimist 1927. a. peale.

Hamburg.

26. XI. Nisu
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 270 — 275
 Manitoba, cif. 100 kgr. eest t. Fl. 16.10
 Hard Winter, cif 100 kgr.
 eest termini . . . . . " 15.90
 Ameerika jahu, cif 100 kgr.
 eest termini . . . . . \$ 8¼—9¼

Rukis
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 230 — 235
 Western II, cif 100 kgr. eest Fl. 12.10

Kaerad
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 182 — 192

25. XI. Odrad, talve,
 Sisemaa, tonni eest . . . " 202 — 207

Odrad, suve,
 Sisemaa, tonni eest . . . " 215 — 255

26. XI. Suhkur
 C. S. R. Feinkorn, 50 kgr.
 eest loco . . . . . £ 17/9
 Saksa „Eksport“, 50 kgr.
 eest termini . . . . . " 17/9
 Jaava 50 kgr. eest termini " 18/1½

Riis
 Burmah II, 50 kgr. eest . . . , 15/4½

Rasv
 Purelard American, 100 kgr.
 eest . . . . . \$ 33¼
 Steamlard . . . 100 kgr. " 30¾

25. XI. Või, Berliini en groshinnad,
 tsentneri eest sisemaa I sort Mrk. 170. — — —
 " " " II " " 150. — — —
 " " " III " " — — —
 Välismaa I sort . . . . . " 192. — — 196. —
 " II " . . . . . " 169. — — 171. —
 " III " . . . . . " 155. — — 160. —
 Eesti või . . . . . " 176. — — 177. —
 Läti punane. . . . . " 178. — — 179. —
 " must . . . . . " 175 — — —

Välisbörsid.

	L O N D O N											
	13. XI	15. XI	16. XI	17. XI	18. XI	19. XI	20. XI	22. XI	23. XI	24. XI	25. XI	26. XI
Frank . . .	146.87	144.50	145.00	141.31	141.12	136.87	129.75	135.62	137.25	138.63	134.75	134.00
Dollar . . .	4.8503	4.8509	4.8516	4.8515	4.8496	4.8475	4.8415/16	4.8490	4.8478	4.8490	4.8490	4.85
Rootsi kroon	18.17¼	18.17¼	18.18	18.18	18.18	18.17 ½	18.17½	18.17½	18.17¼	18.17¾	18.17¾	18.17¾
Daani kroon	18.25	18.20	18.20	18.20	18.21	18.20	18.20½	18.20½	18.21	18.21	18.21	18.21½
Norra kroon	19.38	19.38	18.86	18.68	18.73	18.90	18.91	18.82	18.90	19.00	19.00	19.00
Saksa mark .	20.43	20.43	20.43	20.43¼	20.44	20.43	20.43½	20.43	20.43	20.43¼	20.43	20.42½
Soome mark	192.71	192.71	192.65	192.65	192.71	192.56	192.50	192.53	192.0	192.50	192.53	192.56
Florin. . .	12.1237	12.1262	12.1250	12.13½	12.13¼	12.13	12.13	12.1287	12.13	12.13	12.13	12.13¼
Läär	117.62	117.75	118.50	114.37	115.62	115.50	116¼	116.62	114.62	114.62	114.75	115.00
Helveetsia fr.	25.15	25.15	25.14	25.15	25.15	25.14½	25 14½	25.14	25.14	25.14	25.13	25.15
Tshehhosl.kr.	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.75	163.62	163.62	163.62	163.62	163.62
Belgia frank	34.84¾	34.84¾	34.84¾	34.87½	34.89	34.86½	34.86½	34.87	34.86½	34.86½	34.87	34.88
Shillingid .	34.43	34.40	34.40	34.40	34.40	34.40	34.39	34.40	34.40	34.40	34.40	34.40
Poola slot .	44.00	43.50	44.00	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50
Pengo . . .	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700	347.700
Latt	25.18	25.18	25.18	25.20	25.18	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17	25.17
Litt	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50	49.50
Tshervonets.	941.00	941.00	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	941.50	94.00	941.00	941.00	941.00
Kuld p/unts.	84/11½	84/11½	84/9¾	84/11½	84/11½	84/11½	84/11½	84/11½	84/11½	84/11	84/11½	84/11½
Höbe p/unts	2/17/16	2/1 ¼	2/2	2/1 ¾	2/17/8	2/ 3/8	2/1 3/16	2/1 3/8	2/1 3/8	2/15/8	2/1¼	2/1¼
Plaat. p/unts	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

	B E R L I I N											
	13. XI	15. XI	16. XI	17. XI	19. XI	20. XI	22. XI	23. XI	24. XI	25. XI	26. XI	
Naelsterling .	20.425	20.425	20.432	20.436	20.423	20.428	20.425	20.429	20.427	20.428	20.425	
Frank . . .	13.87	14.11	14.05	14.60	15.00	15.82	14.96	14.92	14.55	15.18	15.21	
Dollar . . .	4.2105	4.211	4.212	4.213	4.212	4.212	4.212	4.213	4.21½	4.21525	4.212	
Rootsi kroon	112.39	112.36	112.37	112.37	112.37	112.37	112.37	112.36	112.23	112.35	112.35	
Daani kroon	112.30	112.30	112.29	112.29	112.20	112.23	112.23	112.23	112.23	112.22	112.20	
Norra kroon	105.45	105.45	106.05	109.35	108.25	107.90	108.63	108.15	107.70	107.65	107.52	
Soome mark	10.595	10.597	10.597	10.502	10.602	10.606	10.65	10.601	10.598	10.598	10.598	
Florin. . .	168.49	168.45	168.51	168.46	168.37	168.40	168.42	168.44	168.42	168.42	168.35	
Läär	17.43	17.39	17.23	17.92	17.75	17.65	17.30	17.72	17.70	17.82	17.74	
Helveetsia fr.	81.18	81.20	81.10	81.24	81.19	81.20	81.18	81.20	81.20	81.20	81.20	
Tshehhosl.kr.	12.472	12.475	12.47	12.477	12.474	12.477	12.479	12.484	12.477	12.475	12.423	
Belgia frank	58.63	58.63¼	58.65	58.63	58.60	58.58	58.60	58.60	58.61	58.59	58.57½	

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, kõrgem s., Ameerika ja inglise	pd.	850—905	Õlikoogid soja	pd.	325
„sõre, kõrgem sort Ameerika ja inglise	„	890—910	Jahu, päevalille	„	255—265
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu . pütül	„	325—335	Segajõutoit I s.	„	255—265
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvil- lase kotiga:	„	440—480	„ II s.	„	225—235
Pütülijahu:	„		Nisukliid	„	180—200
Rukkipütül patent (à 50 kg.) puud mk. harilik (à 4 pd.)	„	560	Puuvillane riie, Bjas	arss.	41,50—51,50
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	„	465	„ „ Mitkal	„	31,50—38,50
„Kalev“	„	905	Lina, Liivi R.	pd.	1350
„Taara“	„	865	„ Petseri	„	1450—1500
„Kungla“	„	835	„ Võru	„	1450—1500
„Sampo“	„	815	„ Tartu	„	1400
Manna	„	730	„ masinapuhastus T. F.	„	—
Jahu: nisu, pehme — sõre	„	950	Linaseemneõli 87 1/2 0/0 basis	„	260—280
A/S. Rotermanni tehaste jahud:	„	685—910	Linaseemned, külvi	„	300—320
Rukkijahud	„	325—335	Takud, Codilla, I	„	900
„pütül	„	450—470	„ „ II sort	„	700
nisu, pehme — sõre	„	685—915	„ „ III	„	400
Rukis, Eesti	„	315—320	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2k.pest.	„	120—125
„Vene	„	315	„ „ Newcastle	„	120—125
„Poola	„	310	„ sepa	„	120
Kaerad, toidu, ...	„	245—250	Koks, valu	„	100—110
Odrad, õlle, ...	„	285—310	„ gaasi	„	—
Odrad, toidu	„	265—275	Põlevkivi, I sort A	„	10
Herned, rohelisted, Eesti	„	—	„ I „ B	„	9
„Hollandi	„	—	„ II „	„	7,50
Riis, Burma II.	„	680—690	„ III	„	5
Kartulid, eksport	„	50—52	„ Fënolaat	„	200
Kartulitärklis „Superieur“	„	575	„ Gudroon	„	240
Piim, pudelites	ltr.	17	„ pigi	„	190
„lahtine	tp.	17	Raud, sordi	„	235—245
Või, eksport, I sort	pd.	3980—4000	„ vits	„	340—520
Margarin, välismaa	„	1960—2240	„ plekk	„	370—510
Kaseiin, Eesti	„	1250—1350	„ plekk, tsingitud	„	690—770
Juust „Schweitsi“, kodumaa	„	2700—2900	Raudtalad	„	250—270
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.)	kast	15.120	Teras, vedru	„	480—510
„II s. („ 1440 tk.)	„	14.400	„ tööriistade	„	1200—1400
Kakao, Hollandi	pd.	2000—2400	„ talla	„	280—300
„Inglise	„	1800	Malm	„	170—180
„Ameerika	„	1400—1600	Inglitina	„	10.800—11.000
Kohv, Rio, Santos	„	4800—5200	Seatina	„	1250—1300
„Kesk-Ameerika sordid	„	6000—7800	Vaskplekk, punane	„	3500—3600
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tsel- lon	„	8000—9000	„ valge	„	3200—3400
„Orange Pekoe, Java	„	8000—9000	Tsink-plekk	„	1800—2200
„Moning, Hiina	„	4700—5600	Masinaõli, Vene, Nobel	„	480—530
Suhkur, peenike, valge, Dantsigi	„	730—735	„ Poola	„	—
„Saksam.	„	730—735	„ Ameerika	„	570—640
Suhkur, peenike, valge, Poola	„	730—735	„ mootor	„	700—760
Siirup, kartuli, 420/0	„	625	„ auto	„	950
Glütokoos	„	600	Linaseemneõli	„	1315
Sool, lahtine, Saksa	„	56	Värnits	„	1355
Heeringad Yarmouth, Matties	tünn	3900—4100	Tsilindriõli, Vene	„	625—950
„Matfulls	„	4200—4400	„ Poola	„	—
„Shotl, Matties	„	4500—4600	„ Ameerika haril. aur. 280 ^o	„	570—590
„Matfulls	„	4800—5000	„ ülekuum. „ 3200	„	935—975
„Norra Slo	„	2500	Põlevkiviõli	„	170
„Islandi	„	2000—2900	Nafta, Vene	„	240
Linnasea, I sort	pd.	1560—1600	„ Poola	„	—
„looma, I sort	„	680—800	„ Ameerika	„	215—225
Õlikoogid, linaseemne	„	235—245	Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	„	250—260
„päevalille	„	240	„ Poola, sist. ja vaadid	„	—
			„ Am., sistern. ja vaadid	„	270—290
			Bensiin, Vene	„	545—585
			„ Poola	„	—
			„ Ameerika	„	560—580
			Pesusooda, välismaa	„	195
			„ kodumaa	„	170—175
			Seebikivi	„	500—525

Tallinna börsi kursisedel.

Värvid, nigrosiin, vees sulav, välism. pd.	9200
" tsinkvalge, välism. . . . . "	1500—1650
" tinavalge, " . . . . . "	1585
" ooker, " . . . . . "	360—470
Väetisained, salpeeter, Norra . . . pd.	—
" " Tshiili . . . . . pd.	—
" superfosfaat 18—200% . . . . . kott	—
" thomasjahu 15—16% . . . . . "	—
" kaalisool 30% . . . . . "	—
" " 40% . . . . . "	—
" kainiit 12% . . . . . "	—
Väähelhapuammoniaak . . . . . "	—
Lubjalämmastik . . . . . "	—
Vosvoriit, Eesti 6% . . . . . "	—
Eesti rikast, vosvoriit 28—30% . . . . . "	—
Paber, rotatsioon . . . . . pd.	440
Tsement, Portland, Kunda	
püüt 10 pd. 10 nl. . . . . tünn	875—925
Tsement, Aseri	875—925
Kriit, toores . . . . . pd.	—
pestud . . . . . "	118—120
Asfalt . . . . . "	120
Kivitõrv . . . . . "	300—320
Puutõrv . . . . . "	350—400
Lubi . . . . . "	48—50
Kips, tükikides . . . . . "	25
jahvatatud . . . . . "	40
krohvimise . . . . . "	50—75
Telliskivid, I sort . . . . . tuhat	6000
A.-s. "Silikaat" . . . . . "	4000—4500
Tullitükid, orig. kast (5000 toosi) . . . . . "	4250—4750
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnaha- st valmist, pd. I s. . . . . pd.	5400—5600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort . . . . . "	6000—6400
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort . . . . . "	5800—6200
Tooresnahk, väikesed ja suured . . . . . "	—
Silikaat D/B/B . . . . . "	—
Puumaterjalid, saetud . . . . . "	—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall. . . . . "	—
IV s. . . . . "	—
propsid; 7×7 . . . . . "	—
liiprid . . . . . "	—

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin	tonn sh. 30/—
" — Gent	" " 25—30/
" — Dundee	" " —
" — Belfast	" " —

Takud

Puumaterjalid D/B/B (Baltwood charter)	Standard
Tallinn — London	sh. —
" — E. C. C. P. (Inglise ida- ja läänerand)	" " —
" — Antwerpen	" " —
" — Southampton	" " —
" — Manchester	" " —
" — Amsterdam	" " —
" — Dundee	" " —

250% talve juuremaks.

Segakaup (250% osõe juuremaks.)	
Tallinn — Stettiin	tonn sh. 12—25/
" — London	" " —
" — Stokholm	" Rkr. 12—25

Või

Tallinn — Stettiin	tünn 1/8
------------------------------	----------

Kartulid

Tallinn — Stokholm	tonn Rkr. —
------------------------------	-------------

		12. XI.	15. XI.	17. XI.	19. XI.	22. XI.	24. XI.	26. XI.
1 dollar	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	372	372	372	372	372	372	372
	M.	375	375	375	375	375	375	375
1 nael-sterling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1804	1804	1805	1804	1804	1804	1804
	M.	1819	1819	1820	1819	1819	1819	1819
100 Saksa marka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	8850	8850	8850	8850	8850	8850	8850
	M.	8975	8975	8975	8975	8960	8960	8960
100 Soome marka	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	937	937	937	937	937	937	937
	M.	947	947	947	947	947	947	947
100 Rootsi krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9975	9975	9975	9975	9975	9975	9975
	M.	10.075	10.075	10.075	10.075	10.060	10.060	10.060
100 Daani krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9925	9950	9950	9950	9950	9950	9950
	M.	10.025	10.050	10.050	10.050	10.050	10.050	10.050
100 Prantsuse franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1205	1230	1250	1290	1325	1265	1345
	M.	1280	1305	1325	1365	1400	1340	1420
100 Hollandi guldenit	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	14.900	14.900	14.900	14.900	14.900	14.900	14.900
	M.	15.050	15.050	15.050	15.050	15.050	15.050	15.050
100 latti	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7150	7150	7150	7150	7150	7150	7150
	M.	7250	7250	7250	7250	7250	7250	7250
100 Tšehho-slovakkia krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1105	1105	1105	1105	1105	1105	1105
	M.	1130	1130	1130	1130	1130	1130	1130
100 Hel-veetsia franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	7190	7190	7190	7190	7190	7190	7190
	M.	7290	7290	7290	7290	7290	7290	7290
100 Norra krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9275	9275	9550	9575	9525	9525	9500
	M.	9575	9575	9850	9875	9825	9825	9800
100 Belgia franki	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1025	1025	1025	1025	1025	1025	1025
	M.	1100	1100	1100	1100	1100	1100	1100
100 Itaalia liiri	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1525	1525	1550	1550	1515	1545	1565
	M.	1600	1600	1625	1625	1590	1620	1640
100 Ungari krooni	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15
	M.	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40	5,40
1 Austria schilling	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	52,50	52,50	52,50	52,50	52,50	52,50	52,50
	M.	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00	54,00
1 tscher-vone ts	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	189,50	189,50	189,50	189,50	189,50	189,50	189,50
	M.	192,50	192,50	192,50	192,50	192,50	192,50	192,50
1 Poola slot	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	38,00	38,00	38,00	38,00	38,00	38,00	38,00
	M.	43,00	43,00	43,00	43,00	43,00	43,00	43,00
1 Eesti kroon	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	100	100	100	100	100	100	100
	M.	—	—	—	—	—	—	—

Kaupmeesete

mõõduka hinnaga:

Jõulupuu-kompvekke,
 pärnikuid,
 biskviiti,
 marmelaadi,
 pastillaad,
 pumadi-kompvekke,
 jõulupuuõhkeid,
 küünlaid,
 lüftrid,
 kuld- ja hõbejuukseid,
 Kreeka pähklaid,
 Hispaania,
 Ameerika
 ja Hiina pähklaid,
 mandleid — koores,
 siniseid rosinad,
 dafleid,
 viigimarju,
 kastane,
 kompofti, suhkru-sirupit,
 safraani,
 vaniljet ja pärmi.

Mundi uul. 1, kõnekr. 11-11.

A. KAKIT.

G. SCHEEL & Ko. Tallinnas.

AKTIVA.

Äriseis 31. oktoobril 1926 a.

PASSIVA.

Kassa ja arved teistes pankades	32.543.687.50
Väärtpaberid	15.777.463.—
aenud ja vekslid	1.023 983.704.—
Korrespondendid:	
Loro 49 302.701.—	
Nostro 66.424.506.—	115.727 207.—
Akkreditiivid, garantiid ja muud	418.752.062.—
Ärikulud	29.488 724 —
Liikumata varandus	60.000 000.—
Muud aktivad	30.774.267.50

Aksiakapital	75.000.000.—
Tagavarakapital	75 000.000.—
Spetsial tagavarakapital	5.000.000.—
Kustutuskapital	20.500.000.—
Hoiusummad	543.619.824.—
Korrespondendid	
Loro 52 362.739.50	
Nostro 427.026.879.—	479.389,618.50
Akkreditiivid, garantiid ja muud	418.308.249.—
Protsendid ja komisjon	71.207.128.50
Muud passivad	26 109.586.50
1925. a. kasu saldo	12.912 708.50

Emk. 1 727.047 115 —

Emk. 1.727 047,115.—

Inkasso dokumendid . . . . . Emk. 291.520.812.—

Väärtused depoos. . . . . „ 734.782.153.—

Väljaandja Kaubandus-tõõstuskoda.

Vastutav toimetaja H. Anto.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2.